

Landbruksdirektoratet
Eanandoallodirektoráhtta

Omsetningsrådet

Årsrapport 2019

Innhold

LEDEREN HAR ORDET 3

OMSETNINGSLOVEN OG MARKEDSBALANSERING 5

Omsetningsloven	6
Omsetningsrådet	6
Omsetningsrådets sammensetning 2019	7
Markedsbalanseringsordningen	8
Kvotordningen for melk	10
Gjennomgang av regelverk og ordninger i markedsbalanseringen	10

NØKKELTALL 2019 11

Innkomne midler	13
Omsetningsavgiftene 2019	13
Avsatt over jordbruksoppgjøret	14
Kostnader	14
Årsresultat	14

MELK 15

Markedssituasjonen	15
Oppnådd pris	16
Produksjon, import og eksport	16
Omsetningsavgift og overproduksjonsavgift	16
Avsetningstiltak	16
Faglige tiltak og opplysningsvirksomhet	18
Kvotordningen for melk	20

KJØTT 22

Markedssituasjonen	22
Oppnådd pris	25
Produksjon, import og eksport	25
Omsetningsavgiften	25
Avsetningstiltak	26
Faglige tiltak og opplysningsvirksomhet	27

FJØRFE 31

Egg	31
Fjørfekjøtt	33

HAGEBRUKSPRODUKTER OG POTETER 36

Markedssituasjonen	36
Omsetningsavgiften	37
Avsetningstiltak	37
Faglige tiltak	38
Opplysningsvirksomhet	39

KORN 40

Markedssituasjonen	40
Omsetningsavgiften	41
Avsetningstiltak	41
Faglige tiltak og opplysningsvirksomhet	41

PELSDYR 43

Omsetningsavgiften	43
Faglige tiltak og opplysningsvirksomhet	43

REGNSKAP FOR OMSETNINGSAVGIFTENE 45

OVERSIKT OVER REGELVERK KNYTTET TIL MARKEDSBALANSERINGEN 55

Lederen har ordet

Omsetningsrådets arbeid er hjemlet i Omsetningsloven av 1936. Lovens formål er det samme i dag som da loven kom; å sikre avsetningsmuligheter for produsentene og forsyninger i alle forbruksområder til en noenlunde lik pris. Intensjonen med loven og med arbeidet i Omsetningsrådet, er å skape forutsigbarhet både for den som produserer mat, og for kunden av norske landbruksprodukter.

Omsetningsrådets arbeid finansieres ved at produsentene betaler inn omsetningsavgift. Jordbruket tar det økonomiske ansvaret ved overproduksjon, og bærer selv reguleringskostnaden. At jordbruket selv finansierer eventuell regulering ved overproduksjon og dermed ikke belaster statsbudsjettet, er særegent for Norge. Markedsregulatorene Tine SA, Nortura SA og Norske Felleskjøp SA, har ansvaret for å gjennomføre balanseringstiltak.

Omsetningsrådet har hatt 12 møter i 2019 og behandlet 138 saker. Rådet brukte dette året mye tid på gjennomgang av sitt regelverk. Bakgrunnen for dette var at rådet i 2017 fikk oppdrag fra Landbruks- og matdepartementet om gjennomgang av eget regelverk med utgangspunkt Stortingsmelding 11 (2016–2017) og behandlingen av den i Stortinget.

Omsetningsrådet hadde satt en frist for gjennomgangen av regelverket til utgangen av 2019. I 2018 nedsatte rådet fem arbeidsgrupper som skulle gjennomgå markedsreguleringsordningene. Arbeidsgruppene var sammensatt av representanter oppnevnt av Omsetningsrådets medlemmer. Landbruksdirektoratet, som Omsetningsrådets sekretariat, var sekretariat for gruppene. Rapportene fra disse arbeidsgruppene ble lagt fram for, og drøftet i rådet. Omsetningsrådet sendte ut forslag til regleverkendringer på høring i desember 2019.

Etter flere år med overproduksjon av svin, iverksatte Omsetningsrådet i 2019 en utkjøpsordning for svineproduksjon, som er et produksjonsregulerende tiltak. Muligheten til eksport av svinekjøtt ble også benyttet til avtalt grense for eksport.

Foto: Stortingsrådet/Scanpix

BJØRG TØRRESDAL
Leder
Omsetningsrådet

Det var også en krevende markedsituasjon for sau med store reguleringslagre i 2019. Rådet igangsatte tiltak som opplysningsarbeid for å øke omsetningen, økt frysefradrag for sau for salg innen holdbarhet, og avsetningstiltak som sauekjøtt til måltider i regi av humanitære organisasjoner og til dyrefôr.

Rådet øremerket også i 2019 midler til en flerårig markedsføringskampanje for egg i regi av Opplysningskontoret for egg og kjøtt (OEK), som har som mål å øke forbruket av egg. Kampanjen hadde en positiv effekt, og forbruket av egg øker. Det var fortsatt behov for å gjennomføre tiltak som førtidsslaktning av verpehøns for å redusere overproduksjon av egg i 2019.

Det har de siste årene vært en økning i produksjon av norsk storfekjøtt, men det er fortsatt en underdekning og behov for import.

For å redusere produksjonen av kumelk, er kvoteeierne invitert til å selge melkekvoter til staten. Oppkjøpsordningen er et resultat av at Norge må avvikle eksportsubsidiene innen 2021. Finansiering av utkjøpet av melkekvoter har ført til høyere omsetningsavgift på melk.

2019 var et godt kornår, men kalenderåret var preget av tørkesommeren 2018, hvor det ikke ble gjennomført reguleringstiltak. Overproduksjon av høst-hvete i 2019 klassifisert som mat har førte til nedskrivning, men vil bli belastet regnskapet i 2020.

Omsetningsrådet har, i tillegg til regulerings- og avsetningstiltak, ansvar for faglige tiltak og opplysningsvirksomhet. Som en del av Omsetningsrådets gjennomgang av eget arbeid og regelverk, har Omsetningsrådet sett på opplysningsvirksomheten, og finansiering og organisering av denne. Faglige tiltak finansiert gjennom omsetningsavgiften har som formål å øke omsetningen av landbruksvarer gjennom forskning og utvikling, og gjennom veiledning overfor primærprodusenter og matindustrien.

Møtene i Omsetningsrådet starter med at representantene for markedsregulatorene gir en orientering om status i de ulike produksjonene. Dette bidrar til at rådets medlemmer får en god oversikt over utviklingen i produksjonene og i de utfordringer som finnes i sektoren som kan komme som saker for rådet.

I september var Omsetningsrådet på fagtur til Troms og Finnmark. Vi var på en rekke interessante besøk og omvisninger på blant annet Norturas anlegg i Målselv, Felleskjøpets avdeling på Storsteinnes, reinslakteri og gårdsbesøk i Kautokeino, besøk i samdriftsfjøs og på Tines anlegg i Alta. Fagturen ga oss nyttig kunnskap om landbruket i Nord-Norge.

Rådet jobber godt sammen, og det er lite forfall til møtene. Medlemmene møter godt forberedt og med et stort og konstruktivt engasjement i arbeidet. Landbruksdirektoratet er sekretariat for rådet. Jeg vil takke for godt samarbeid i 2019!

Det er en interessant oppgave å lede rådets arbeid. Rådet har en viktig funksjon i norsk matproduksjon. Vår norske modell med markedsregulering for de fleste landbruksvarer fungerer etter min mening godt og etter intensjonen.

BJØRGE TØRRESDAL
Leder
Omsetningsrådet

OMSETNINGSLOVEN OG MARKEDS- BALANSERING

Omsetningsloven og markeds- balansering

Foto: Espen S. Skarstad

OMSETNINGSLOVEN

Omsetningsloven har som formål å fremme omsetningen av de viktigste norsk-produserte jordbruksvarene. Markedsbalanseringens viktigste formål er å skape balanse mellom tilbud og etterspørsel av landbruksvarer. Omsetningsloven er det juridiske grunnlaget for markedsbalanseringssystemet, og Omsetningsrådet (OR) er etter loven satt til å forvalte dette.

OMSETNINGSRÅDET

Omsetningsrådet er et offentlig, partssammensatt forvaltningsorgan. Rådet har et hovedansvar for markedsbalanseringen av jordbruksvarer. Etter omsetningsloven skal rådet forvalte avgiftsmidler til reguleringsformål.

Virksomheten til Omsetningsrådet er hjemlet i omsetningsloven. Loven angir at Omsetningsrådet skal ha elleve medlemmer, samt hvilke institusjoner og organisasjoner medlemmene skal representere. Omsetningsrådet er sammensatt av representanter for myndighetene, forbrukerne, faglagene, samvirkeorganisasjonene, industrien og handelen.

FAKTA

OMSETNINGSLOVEN

Omsetningsloven, lov til å fremja omsetningen av jordbruksvarer (lov av 10. juli 1936), dekker følgende vareslag:

- Kjøtt av storfe, sau, svin og fjørfe
- Melk
- Egg
- Korn og oljefrø
- Poteter, grønnsaker, frukt og bær
- Pelsdyrskinn

For matpoteter kan Omsetningsrådet sette i verk avsetnings-tiltak som blir finansiert over jordbruksavtalen.

OMSETNINGSRÅDETS HOVEDOPPGAVER

1. Fatte vedtak om bruken av midlene i fondene for omsetningsavgift:
  - markedsbalanserende tiltak
  - faglige tiltak
  - opplysningsvirksomhet
  - administrering av ordningene, herunder kvoteordningen for melk
2. Kontrollere at markedsregulator følger opp forskrifter og vedtak fra Omsetningsrådet
3. Sørge for oppdatering og utvikling av regelverket under omsetningsloven
4. Sikre at vedtak som fattes er i samsvar med lov, forskrifter og gjeldende jordbruksavtale

Medlemmene, med personlige varamedlemmer og revisor, oppnevnes av Landbruks- og matdepartementet (LMD). Samvirkeorganisasjonene har flertall sammen med Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag, med seks av de elleve medlemmene i rådet.

LMD har, gjennom forskrift om Omsetningsrådets myndighet, fastsatt regler som skal sikre at de vedtakene Omsetningsrådet fatter i minst mulig grad påvirker konkurranseforholdene i markedet. Det er ikke alminnelig klagerett på vedtak fattet av Omsetningsrådet. Men LMD kan omgjøre vedtak som er i strid med lov, forskrift eller gjeldende jordbruksavtale, og Kongen i statsråd dersom vedtaket er i strid med samfunnsinteresser.

Etter anbefaling fra Omsetningsrådet fastsetter LMD omsetningsavgiften i forskrift. Omsetningsrådet fatter vedtak om bruken av pengene. Omsetningsrådets regnskap blir revidert av en revisor oppnevnt av LMD. Gjennom jordbruksavtalen tildeles grøntområdene midler, og det legges føringer for støtte til diverse tiltak gjennom midler fra omsetningsavgiften.

LMD har bestemt at Landbruksdirektoratet skal være sekretariat for Omsetningsrådet. Sekretariatsfunksjonen innebærer forberedelse av saker til rådet, oppfølging av vedtak, samt innkreving og administrering av avgiftsmidler.

OMSETNINGSRÅDETS SAMMENSETNING I 2019

Organisasjon	Fast medlem	Varamedlem	Oppnevnt i perioden
Landbruks- og matdepartementet	Björg Tørresdal (leder)	Olav Sandlund (til 23.6.2019), Haavard Elstrand (fra 24.6.2019)	2016–2019
Nærings- og fiskeridepartementet	Vibeke Andersen (nestleder), t.o.m. 15.5.2019. Thea Susanne Skaug (nestleder) f.o.m. 16.5.2019	Helge Aske	2018–2021
Norges Bondelag	Lars Petter Bartnes	Per Gunnar Skorge (til 24.02.19), Anne Thorine Brotke (fra 25.2.2019 til 12.3.2019) Sigrid Hjørnegård (fra 13.3.2019)	2018–2021
Norsk Bonde- og Småbrukarlag	Kjersti Hoff	Arne Lofthus (til 27.1.2019) Elin Bergerud (fra 28.1.2019 til 8.12.2019), Eli Berge Ness (fra 9.12.2019)	2018–2021
TINE SA	Trond Reierstad (til 16.6.2019), Marit Haugen (fra 17.6.2019)	Marit Haugen (til 16.6.2019), Johnny Ødegård (fra 17.6.2019)	2016–2019

Rådet besto per 31.12.2019 av to menn og ni kvinner

Nortura SA	Trine Hasvang Vaag	Per Heringstad (til 19.10.2019), Hans Thorn Wittussen (fra 20.10.2019)	2018-2021
Virke/Coop Norge SA	Sigrid Helland	Hege Berg-Knutsen	2016-2019
Norsk Nærings- og Nytelsesmiddel- arbeiderforbund	Jan Egil Pedersen (til 14.8.2019) Anne Berit Aker Hansen (fra 15.8.2019)	Ann Elise Hildebrandt	2016-2019
Norske Felleskjøp SA	Anne Jødahl Skuterud	Harald A. Lein	2018-2021
Norsk Landbruksamvirke	Kristin Taraldsrud Hoff	Ola Hedstein	2016-2019
Kjøtt- og Fjørfebransjens Landsforbund, Norges Frukt- og Grønnsak- grossisters Forbund, NHO Mat og Drikke og Norkorn	Bjørn-Ole Juul-Hansen	Frode Toven	2016-2019

MARKEDSBALANSERINGSORDNINGEN

Hovedformålet med markedsbalanseringen er å balansere varetilførselen til markedet. Ordningen blir finansiert av bøndene selv ved at kostnadene ved dette fordeles på all produksjon gjennom avgifter. Ved salg av produktene betaler bonden en fastsatt avgift per kilo eller liter i omsetningsavgift. Avgiften går inn i særskilte fond for hver avgiftsgruppe, og blir brukt til avsetningstiltak/produksjonsregulerende tiltak, og faglige tiltak og opplysningsarbeid. Eksempler på avsetningstiltak er reguleringslagring, salg til nedskrevet pris, salg til spesialmarkeder og miljøfôr m.m. Eksempler på produksjonsregulerende tiltak er førtidsslakting av verpehøns, reduserte slaktevekter på gris, utkjøp av smågrisprodusenter og oppkjøp av melkekvoter.

Sammen med importvernet legger markedsbalanseringen grunnlaget for at landbruket skal kunne oppnå de prisene som årlig er framforhandlet i jordbruksforhandlingene. For varer det ikke er framforhandlet pris, er hensikten å oppnå planlagt gjennomsnittlig engrospris (PGE) som markedsregulator fastsetter.

Avsetningstiltak/produksjonsregulerende tiltak, faglige tiltak og opplysningsvirksomhet

Ved overproduksjon har markedsregulator ansvaret for å iverksette straktiltak, kalt avsetningstiltak, for å bringe markedet i balanse igjen. Egne regelverk for hver sektor angir hvilke avsetningstiltak som kan benyttes. Er det overskudd i kjøttsektoren, kan eksempelvis fryselaugring av hele/halve skrotter og enkelte stykningsdeler, samt salg av varer til nedskrevet pris, være aktuelle tiltak.

Avsetningstiltak settes i verk for å utjevne svingninger i produksjon og etterspørsel, slik at tilbudet av jordbruksvarer til enhver tid, og i alle deler av landet, samsvarer best mulig med etterspørselen. Formålet med avsetningstiltakene er i første rekke å balansere markedet som grunnlag for å oppnå best mulig pris for bonden.

Faglige tiltak er av mer forebyggende og langsiktig karakter, mens opplysningsvirksomheten kan være av både kort- og langsiktig karakter. Faglige tiltak rettes i hovedsak mot industrien og produsentene, mens opplysningsvirksomheten har forbrukerne som målgruppe. Det er først og fremst opplysningskontorene og fagsentret for kjøtt, Animalia, som tar seg av dette arbeidet.

For avsetningstiltak/produksjonsregulerende tiltak varierer utgiftene med markedssituasjonen. Betydelig overproduksjon fører til høy omsetningsavgift, fordi det er behov for midler til å bringe markedet i balanse. Motsatt kan omsetningsavgiften settes lavere når bøndene ikke produserer mer enn det som kan omsettes i det norske markedet. For bonden er det viktig at det oppnås balanse mellom tilbud og etterspørsel i markedet, da det gir grunnlag for både best pris for varen og lavest omsetningsavgift.

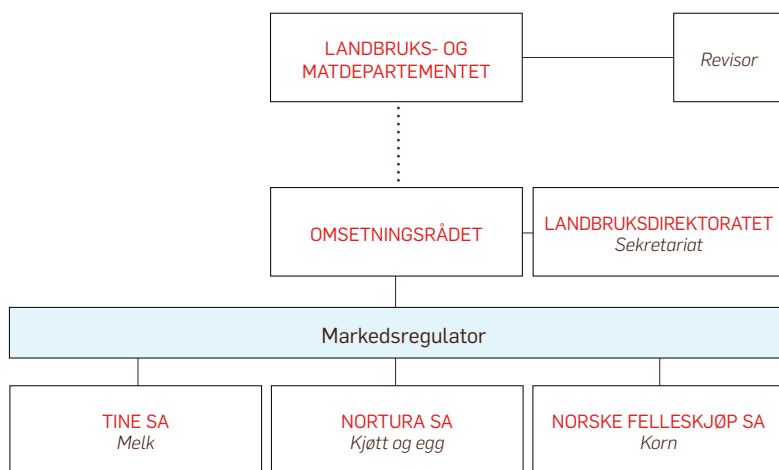
Gjennomføring av markedsbalanseringen

Samvirkeorganisasjonene i landbruket er gitt den utøvende rollen som markedsregulator innenfor hovedproduksjonene. Unntaket er hagebrukssektoren som ikke har markedsregulator, hvor GrøntProdusentenes Samarbeidsråd (GPS) administrerer avsetningstiltak. Markedsregulator gjennomfører balanseringstiltak. Dette skal skje i samsvar med regelverket som er fastsatt og forvaltes av Omsetningsrådet. Markedsregulator får dekning for kostnadene ved de enkelte tiltakene i henhold til regelverket.

Følgende samvirkeorganisasjoner er markedsregulatorer:

- Tine SA for melk
- Norske Felleskjøp SA for korn
- Nortura SA for kjøtt og egg

Systemet for markedsregulering

Landbruks- og matdepartementet utnevner medlemmene i Omsetningsrådet. Landbrukssamvirket er tildelt rollen som markedsregulator for alle hovedproduksjoner i Norge, med unntak av grøntsektoren og fjørfekjøtt. GrøntProdusentenes Samarbeidsråd (GPS) arbeider med administrering av markedsbalanseringstiltak på grøntsektoren.

KVOTEORDNINGEN FOR MELK

Formålet med kvoteordningen for melk er å tilpasse melkeproduksjonen til avsetningsmulighetene i markedet innenfor de målsettingene Stortinget har fastsatt, herunder distriktsprofil og variert bruksstruktur. Kvoteordningen er hjemlet i omsetningsloven, og administreres av Landbruksdirektoratet. Mellomfinansiering og administrasjonskostnadene av kvoteordningen er finansiert over fondet for omsetningsavgift melk.

Kvoteordningen skal i utgangspunktet være selvfinansierende. Kostnader knyttet til inndragning av kvoter o.l., samt administrasjon, dekkes av fondet for omsetningsavgift på melk etter vedtak i Omsetningsrådet. For melk som omsettes ut over kvote må melkeprodusenten betale en overproduksjonsavgift, som godskrives fondet for melk. Dette innebærer at ordningen i sin helhet driftes av midler fra fondet for melk. Rammene for kvoteordningen ligger imidlertid utenfor rådets myndighet.

Fra og med regnskapsåret 2016 har årsrapporten for kvoteordningen vært en del av Omsetningsrådets årsmelding.

GJENNOMGANG AV REGELVERK OG ORDNINGER I MARKEDSBALANSERINGEN

I 2016 la Regjeringen fram en ny melding om jordbrukspolitikken med tittelen «Endring og utvikling – En fremtidsrettet jordbruksproduksjon», Meld. St. 11 (2016–2017). Meldingen ble behandlet i Stortinget 25. april 2017. Med utgangspunkt i meldingen og Stortingets behandling av denne ba Landbruks- og matdepartementet høsten 2017 Omsetningsrådet gjennomgå regelverk og ordninger i markedsbalanseringen. Omsetningsrådet startet arbeidet omgående, og vedtok mandat for arbeidet i desember 2017.

Omsetningsrådet la til grunn at flertallet på Stortinget mente det ikke var behov for store omlegginger av markedsbalanseringsordningen, men så likevel behov for noen justeringer av de ulike ordningene for å tilpasse de til dagens behov. Ved valg av oppgaver/temaer for gjennomgangen ble det lagt vekt på å sikre at de forholdene Stortinget vektla ble i varetatt.

Gjennomgangen ble organisert i fem arbeidsgrupper på spesifikke temaer, der alle gruppene leverte rapportene sine til Omsetningsrådet i februar/mars 2019. Arbeidsgruppenes forslag ble behandlet av Omsetningsrådet.

I desember 2019 ble forslag til endringer i regelverk og retningslinjer sendt på høring. Høringsfristen var 20. mars 2020, og prosessen skal slutføres i 2020. Oppfølging av gjennomgangen la i 2019 beslag på betydelige ressurser både hos medlemsorganisasjonene i rådet og i Landbruksdirektoratet.

OMSETNINGS- RÅDETS NØKKELTALL 2019

Nøkkeltall

Omsetningsrådet forvalter midler fra omsetningsavgiftene, overproduksjonsavgift på melk, standardisert erstatning for fjørfe og svin, samt midler fra jordbruksavtalen.

844,2

mill. kroner i
fondsinnntekter i 2019

Oversikt over innkomne midler, bruk og årsresultat 2019:

	I tusen kroner
Fond per 1. januar 2019	381 521
Overproduksjonsavgift	57 046
Omsetningsavgifter	751 479
Andre inntekter ¹⁾	28 562
Finansinntekter	7 071
Inntekter	844 158
Avsetningstiltak og adm.kostnader markedsregulator	344 662
Produksjonsregulerende tiltak (eksklusive kvoteordningen på melk)	43 264
Faglige tiltak og opplysningsvirksomhet	246 638
Administrasjonskostnader og andre kostnader	14 672
Administrasjon kvoteordningen for melk ²⁾	13 763
Oppkjøp av melkekvoter (ku og geit)	26 225
Andre kostnader	53
Utgifter	689 277
Fond per 31. desember	536 402
Årsresultat	154 881

¹⁾ Overført fra jordbruksavtalen og standardisert erstatning for svin- og fjørfe.

²⁾ Inkludert kostnader til utvikling av fagsystem melkekvote

INNKOMNE MIDLER

I 2019 ble det bokført 844 mill. kroner i inntekter til fondene. Av dette utgjorde renteinntekter snaut 7,1 mill. kroner. Omsetningsavgiften for de avgiftsbelagte produktene utgjorde 751 mill. kroner. I tillegg kom 27,4 mill. kroner overført fra jordbruksavtalen, som kollektivt dekker omsetningsavgift på hagebruksprodukter, samt avsetningstiltak i hagebrukssektoren. Overproduksjonsavgiften på melk utgjorde 57 mill. kroner. Øvrige inntekter til fondene utgjorde i 2019 1,2 mill. kroner, og omfattet i hovedsak standardisert erstatning på kjøtt og egg.

OMSETNINGSAVGIFTENE

Det ilegges omsetningsavgift på alle jordbruksvarene, med unntak av hagebruksprodukter, som dekkes kollektivt over jordbruksavtalen. Omsetningsavgiftene blir innbetalt av produsentene når de selger sine produkter. Avgiften blir brukt til finansiering av avsetningstiltak, produksjonsregulerende tiltak, faglige tiltak og opplysningsvirksomhet. Avgiftene fastsettes normalt ved årsskiftet, og revideres halvårlig, men de vurderes løpende gjennom året etter markedssituasjonen. Unntaket er kornsektoren, der omsetningsavgiften følger kornåret, som går fra 1. juli til 30. juni. For melk, egg og kjøtt av kylling og kalkun, fastsetter LMD de løpende avgiftene. For kjøtt fra svin, sau/lam og storfe/kalv, samt avgiften på korn, fastsetter LMD maksimalsatser. Innenfor denne øvre grensen fastsetter Omsetningsrådet de løpende avgiftene gjennom året, jf. tabellen nedenfor.

OMSETNINGSAVGIFTENE 2019

Oversikt over endringer gjennom året:

Produkt	Omsetningsavgift (kr per l/kg)												Maks satser fra 01.01.19	Maks satser fra 01.07.19	Overprod avgift	
	F.o.m. 01.01.19	F.o.m. 28.01.19	F.o.m. 04.03.19	F.o.m. 22.04.19	F.o.m. 01.07.19	F.o.m. 05.08.19	F.o.m. 02.09.19	F.o.m. 16.09.19	F.o.m. 30.09.19	F.o.m. 14.10.19	F.o.m. 02.12.19					
Fjørfe																
Egg	0,70				0,80											
Kalkun	0,28															
Kylling	0,28															
Kjøtt																
Sau	3,10				1,00		3,00			1,00	3,00		4,00			
Lam	3,10				2,70	1,70		2,70					4,00			
Storfe	1,00	0,40	1,10	0,30	0,70				1,70				2,00			
Gris	2,00				1,60								2,50			
Purke/råne	0,50															
Korn																
Korn	0,01				0,04								0,045	0,055		
Oljefrø	0,01				0,04								0,045	0,055		
Erter, lupiner og åkerbønner	0,01				0,04								0,045	0,055		
Melk																
Kumelk	0,12				0,22											4,80
Geitmelk	0,12				0,22											4,80
Pelsskinnavgift	1,00 %															

AVSATT OVER JORDBRUKSOPPGJØRET

For 2019 ble det avsatt 27,4 mill. kroner over underpost 70.11 Markedstiltak til kollektiv dekning av omsetningsavgift hagebruk og avsetningstiltak hagebruk og potet. Midlene forvaltes av Omsetningsrådet.

KOSTNADER

De totale kostnadene ved markedsbalanseringen i 2019 utgjorde 689 mill. kroner. Det er først og fremst behovet for midler til avsetningstiltak og produksjonsregulerende tiltak som varierer fra år til år etter graden av tilbudsoverskudd i de enkelte sektorene. Det vises til omtalen under de enkelte sektorene.

ÅRSRESULTAT

Sammendraget nedenfor viser forbruket av midler i 2019, i tusen kroner:

	Avsetnings- tiltak ¹⁾	Produksjons- regulerende tiltak ²⁾	Faglige tiltak	Opplysnings- virksomhet ³⁾	Sum sektorvis
Melk og melkeprodukter	133 766		12 150	24 034	169 950
Kjøtt	177 666	37 074	81 538	51 893	348 171
Hagebruk	2 745		1 673	21 612	26 030
Egg	24 124	6 189	5 796	13 138	49 247
Fjørfe			11 799	17 588	29 387
Korn	6 361		170	3 246	9 777
Pelsdyr			2 000		2 000
Sum alle sektorer	344 662	43 263	115 126	131 511	634 562

¹⁾ Avsetningstiltak inkluderer administrasjonskostnader hos markedsregulator.

²⁾ Produksjonsregulerende tiltak på kjøtt er "Slakting av lett gris" og «Utkjøp av smågrisprodusenter» og på egg "Frivillig førtidsslakting av verpehøner". Statlig oppkjøp av melkekvoter på til sammen 26,7 mill. kroner er ikke inkludert.

³⁾ Inkluderer midler til markedsføring av økologiske produkter og Nyt Norge.

344,6

I 2019 ble det brukt 344,6 mill. kroner til avsetningstiltak og 43,2 mill. kroner til produksjonsregulerende tiltak.

Melk

Foto: Tordhven Tordhven

MARKEDSSITUASJONEN

Samlet leveranse av ku- og geitemelk til meieri var 1 500,5 mill. liter i 2019. Det ble levert 1 480,7 mill. liter kumelk, ned fra 1 520,3 mill. liter i 2018. Leveransene av geitemelk var 19,8 mill. liter, ned 0,2 mill. liter fra 2018. Samlet sett gikk melkeleveransene dermed ned med nesten 40 mill. liter fra 2018 til 2019.

Produksjonsvolumene i de første månedene av 2019 lå høyt. Bakgrunnen for dette var at 2018 var et spesielt år, siden melkemengden økte mye på høsten på grunn av økte melkekvoter etter tørkesommeren. I de fire første månedene i 2019 var dermed produksjonen fortsatt høy sammenlignet med de to foregående årene. Dette medførte også at volumet måtte reduseres senere på året for at melkeprodusentene skulle holde seg innenfor årets kvoter.

En liten mengde av den norske melken leveres ikke til meieri, men foredles lokalt. I 2019 utgjorde dette 2,7 mill. liter, opp fra 2,2 mill. liter i 2018. Dette utgjorde 1,8 promille av produsert kumelk i 2019. For geitemelk var denne andelen større. Mengden lokalt foredlet geitemelk var 1,1 mill. liter (også 1,1 mill. liter i 2018), som tilsvarte 5,6 prosent av all produsert geitemelk.

Reguleringslagrene av hvitost ble redusert med nesten 1 900 tonn, til i overkant av 7 000 tonn ved utgangen av året. Det har ikke vært reguleringseksport av ost siden 2007. Reguleringslagrene av skummetmelkpulver ble redusert med rundt 450 tonn i 2019, og var på i overkant av 900 tonn ved utgangen av november 2019.

Fettprosenten i kumelka var 4,35 prosent, opp fra 4,29 prosent i 2018. Det var ikke reguleringseksport av smør i 2019. Reguleringslageret av smør økte med nesten 700 tonn, til om lag 2 500 tonn. Ifølge Opplysningskontoret for meieri-produkter økte forbruket av smør med 0,5 prosent.

Forholdstallet for disponibel melkekvote for kumelk var 0,98.

1 480,7

mill. liter kumelk.

Leveransene av kumelk ble redusert med 39,6 mill. liter.

Produksjonen av geitemelk var høyere enn etterspørselen etter geitemelk-produkter. Om lag 2,29 mill. liter ble brukt til fôr. Disponibel geitemelkkvote for 2019 var satt til 0,94.

OPPNÅDD PRIS

Notert pris på melk var på kr 5,39 per liter for første halvår. Vektet gjennomsnitt av noteringspris i andre halvår 2018 og første halvår 2019 var kr 5,42 per liter, på samme nivå som styringsprisen for jordbruksavtaleåret 2018–2019. I andre halvår 2019 var notert pris kr 5,47 per liter, lik målpris for avtaleåret 2019–2020. Noteringsprisen for melk var kr 5,43 per liter, på samme nivå som i 2018.

PRODUKSJON, IMPORT OG EKSPORT

Samlet sett gikk melkeleveransene ned med nesten 40 mill. liter fra 2018 til 2019.

Importen av meieriprodukter økte med 2 prosent i mengde fra 2018 til 2019. Importen av melkepulver og kondensert melk, smaksatt melk og ost økte, mens yoghurtimporten avtok noe. Eksporten målt i mengde, økte i samme periode med 10 prosent. Det er ost som er det viktigste produktet målt i verdi, men både mengden og verdien av denne eksporten gikk ned fra 2018 til 2019. Eksportøkningen er hovedsakelig pulverprodukter.

OMSETNINGSavgIFT OG OVERPRODUKSJONSavgIFT

Det ble krevd inn 248,8 mill. kroner i omsetningsavgift og 57,0 mill. kroner i overproduksjonsavgift for melk i 2019. Renteinntektene til fondet for omsetningsavgift på melk var på i underkant av 300 000 kroner, inklusive renter fra kvoteordningen.

Støtten til merkevareeksport av ost opphører fra 1. juli 2020. Avviklingen av eksportstøtten medfører at melkeproduksjonen vil bli redusert. I jordbruksforhandlingene 2019 ble partene enige om at nedskalering av melkeproduksjonen vil bli gjennomført ved bruk av forholdstallet for disponibel kvote og oppkjøp av melkekvote som finansieres av omsetningsavgiften på melk. Partene ble i oktober 2019 enige om å gjennomføre en oppkjøpsordning med sikte på å kjøpe ut 40 mill. liter kvote fra 2021. Statens medfinansiering av det ekstraordinære oppkjøpet er 200 mill. kroner, mens det resterende beløpet dekkes av omsetningsavgiften på melk. Planleggingen for det ekstraordinære oppkjøpet av melkekvote i 2020 førte til en økning i omsetningsavgiften på melk fra 12 øre i 1. halvår 2019 til 2. halvår 2019, til 22 øre per liter.

Ved inngangen av 2019 var fondet 24,7 mill. kroner. Ved utgangen av året var fondet på 116,8 mill. kroner.

AVSETNINGSTILTAK

Totalt 133,8 mill. kroner av omsetningsavgiften ble brukt til avsetningstiltak i meierisektoren og til markedsregulators administrasjonsgodtgjørelse. Dette var 25,3 mill. kroner (23,3 prosent) høyere enn i 2018. I 2019 var det økte kostnader til bl.a. geitemelk til fôr, reguleringslagring, reguleringstransport og spesialmarkeder. Samtidig ble kostnadene til bl.a. skolemilk og skummetmelkpulver til fôr redusert. Tines prisgevinst var høyere i 2019 enn i 2018. Det var ikke reguleringseksport av smør eller hvitost, eller prisnedskrivning av smørølje.

Kompensasjon for reguleringskapasitet for 2019 er regnskapsført med 44,6 mill. kroner, som er en økning på 3,2 mill. kroner (7,7 prosent) sammenlignet med 2018. Beregningen av kompensasjonen for 2019 ble gjort på basis av en justering av enkelte parametere i modellen som tidligere er lagt til grunn. Justeringen av modellen har medført at behovet for bruk av skjønn er redusert.

Totalt ble det utbetalt 10,6 mill. kroner i prisnedskrivning til skummetmelk-pulver til fôr. Utbetalingen ble redusert med 0,6 mill. kroner, tilsvarende 5,1 prosent, fra 2018. Reduksjonen skyldtes at det ble solgt mindre skummetmelkpulver til fôr enn i 2018. Det ble solgt 648 tonn i 2019 mens det ble solgt 734 tonn året før.

Det ble utbetalt 13,9 mill. kroner i prisnedskrivning av geitemelk til fôr. Kompensasjonsbeløpet var 10,3 mill. kroner høyere enn i 2018, ettersom melkevolumet var høyere i 2019 enn i 2018.

Kostnader til reguleringstransport var på 23,2 mill. kroner. Dette var en økning på 6,1 mill. kroner, sammenlignet med året før, hvor utbetalingen var på 17,2 mill. kroner. I tillegg ble det utbetalt 3,6 mill. kroner for transport i 2018 i forbindelse med korreksjon av oppgaven for 2018. Dette beløpet regnskapsføres i 2019. De reelle kostnadene til transport i 2018 var dermed på 20,9 mill. kroner. Økningen i transportkostnadene skyldes en økning i transporterte volum fra 48,6 mill. liter i 2018 til 72,3 mill. liter i 2019.

Kostnader ved lagring av reguleringsprodukter utgjorde 27,4 mill. kroner, noe som var en økning på 8,9 mill. kroner (48,3 prosent) sammenlignet med 2018. Økningen skyldes både økt volum og økte satser. Kostnadene til mellomtransport mellom reguleringslagre, inkludert håndteringskostnader, ble beregnet til 3,4 mill. kroner, noe som var en økning på 0,2 mill. kroner sammenlignet med året før.

Salg til spesialmarkeder utgjorde 7,2 mill. kroner, noe som er en økning på 0,3 mill. kroner fra 2018. I tillegg er det utbetalt om lag 142 000 kroner som gjaldt året 2018.

Prisnedskrivning av skolemilk utgjorde 8,8 mill. kroner fra fondet for omsetningsavgift på melk, en nedgang på om lag 1 mill. kroner sammenlignet med 2018.

I 2019 hadde Tine SA en netto prisgevinst ved reguleringslagring på 18,6 mill. kroner. Dette ble godskrevet fondet for omsetningsavgift på melk. Prisgevinsten var 6,0 mill. kroner høyere enn i 2018.

Tine SA fikk utbetalt om lag 14,6 mill. kroner mindre i akonto-overføringer enn de faktiske avsetningstiltakene kostet. Totalt 809 kroner ble godskrevet fondet for omsetningsavgift på melk som rente på mellomværende.

Tine SAs administrasjonskostnader var på 9,2 mill. kroner, en nedgang på rundt 0,2 mill. kroner sammenlignet med 2018.

13,9

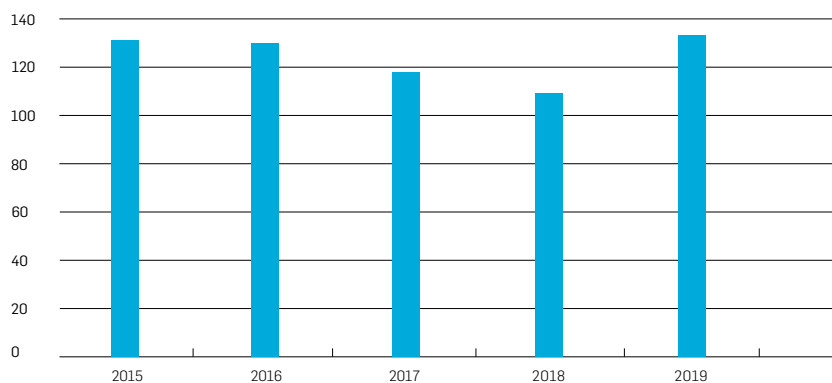
mill. kroner ble utbetalt til prisnedskrivning av geitemelk til fôr i 2019, en økning på 10,3 mill. kroner fra 2018.

Bruk av midler til avsetningstiltak i melkesektoren i perioden 2015–2019:

AVSETNINGSTILTAK MELK 2015–2019

Mill. kroner

Samlet regnskap for avsetningstiltak i melkesektoren:

I kroner	2019	2018
Prisnedskrivning av skolemelk	8 839 003	9 800 398
Reguleringskapasitet	44 600 000	41 400 000
Reguleringstransport	23 338 167	17 235 137
- Korrigeret oppgave for 2018	3 648 434	
Mellomtransport og håndtering	3 408 832	3 221 450
Reguleringseksport av smør	0	0
Lagringskostnader	27 403 302	18 478 153
Salg til spesialmarkeder	7 204 624	6 925 441
- Korrigeret oppgave for 2018	141 741	
Geitemelk til fôr	13 890 868	3 563 067
Skummetmelkpulver til fôr	10 619 628	11 185 920
Pristap/prisgevinst	-18 574 813	-12 579 830
Renteoppgjør	- 809	-129 335
Markedsregulators administrasjonskostnader	9 247 480	9 414 399
Sum	133 766 457	108 514 800

FAGLIGE TILTAK OG OPPLYSNINGSVIRKSOMHET

Faglige tiltak

Geno, Norsk Sau og Geit (NSG) og KOORIMP (Husdyrnæringens koordineringsenhet for smittebeskyttelse ved import) og Helsetjenesten for storfe fikk til sammen 12,15 mill. kroner. fra omsetningsavgiften på melk, noen som var en økning på 0,3 prosent sammenlignet med 2018. Av dette fikk Geno utbetalt 6,5 mill. kroner og NSG 1,5 mill. kroner til avlsarbeid, mens KOORIMP fikk 450 000 kroner til smittebeskyttelse ved import. I tillegg ble det innvilget 3,7 mill. kroner til Helsetjenesten for storfe for å arbeide med de kliniske infeksjonssykdommene BCoV og BRSV.

Fordeling av midler til faglige tiltak melk:

I kroner	2019
Geno	6 500 000
Norsk Sau og Geit	1 500 000
KOORIMP	450 000
Helsetjenesten for Storfe	3 700 000
Sum	12 150 000

12,15

mill. kroner ble utbetalt til faglige tiltak i 2019.

Opplysningsvirksomhet

Det ble gitt 24,0 mill. kroner i tilskudd til opplysningsvirksomhet gjennom midler fra omsetningsavgiften i 2019. Tilskuddet ble gitt til Opplysningskontoret for meieriprodukter (OFM), samt opplysningsvirksomhet i regi av Matmerk.

Fordeling av midler til opplysningsvirksomhet melk:

I kroner	2019	2018
Opplysningskontoret for Meieriprodukter	20 955 941	20 997 641
Norsk Gardsost	200 000	200 000
KSL Matmerk, Nyt Norge	2 040 000	2 400 000
KSL Matmerk, Økologisk mat	838 976	1 000 000
Sum	24 034 917	24 597 641

Matmerk tildeles midler fra omsetningsavgiften for å drive generisk markedsføring av økologisk mat og å gjennomføre kampanjer for den nasjonale merkeordningen Nyt Norge. Fondet for omsetningsavgift på melk bidro med vel 0,8 mill. kroner til markedsføring av økologisk mat, som var en reduksjon på nær 0,2 mill. kroner fra 2018. Videre ble det anvendt vel 2 mill. kroner til markedsføring av Nyt Norge, noe som er en reduksjon på 0,4 mill. kroner fra 2018.

OFM driver merkenøytral informasjonsvirksomhet på vegne av aktørene i meieri-bransjen. Formålet er å øke kunnskapen om, og fremme forbruket av norsk melk og meieriprodukter, blant annet gjennom [internettsiden](#) deres. I 2019 ble det bevilget 21,2 mill. kroner fra fondet for omsetningsavgift på melk til OFM. Dette inkluderer også midlene til Norsk Gardsost, da OFM fikk ansvar for at også disse midlene ble brukt i tråd med formålet.

For nærmere informasjon om opplysningsvirksomheten vises det til OFMs hjemmeside, www.melk.no.

Opplysningskontoret for meieriprodukters prosjektregnskap for de to siste årene:

I kroner	2019	2018
Innhold	723 609	650 128
Kommunikasjon	8 327 840	7 329 160
Myndighet/prinsipal/skole	967 614	708 708
Medarbeider/ledelse	203573	338 856
Innsikt og strategi	1 025 882	954 475
Sum markedsaktiviteter	11 248 517	9 981 326
Sum personal- og driftskostnader	9 707 424	11 016 315
Opplysningskontoret totalt	20 955 941	20 997 641

OFM brukte 44 059 kroner mindre enn budsjetttrammen som var gitt gjennom omsetningsmidlene.

Bruken av midler til opplysningsvirksomhet var på samme nivå som i 2018. Bruken av midler til faglig tiltak økte i 2018 som følge av økte midler til Norsk Sau og geit, KOORIMP og Helsetjenesten for storfe.

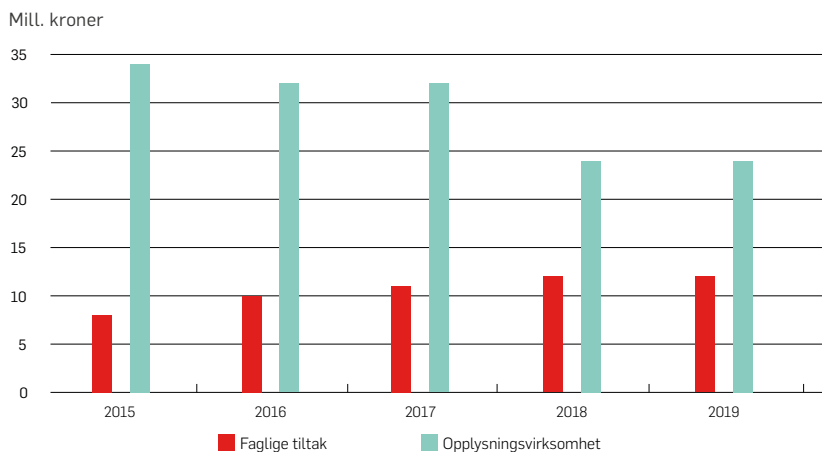

24,0

mill. kroner ble utbetalt til opplysningsvirksomhet for melk i 2019.

Bruk av omsetningsavgiften til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet i perioden 2015–2019:

FAGLIGE TILTAK OG OPPLYSNINGSVIRKSOMHET MELK 2015–2019

KVOTEORDNINGEN FOR MELK

Kvotordningen for melk har som formål å tilpasse ku- og geitemelkproduksjonen til avsetningsmulighetene i markedet. FOR-2011-12-23 nr. 1502, forskrift om kvoteordningen for melk, danner det formelle grunnlaget for ordningen. Landbruksdirektoratet har forvaltningsansvaret for kvoteordningen, og Landbruks- og matdepartementet er klageinstans.

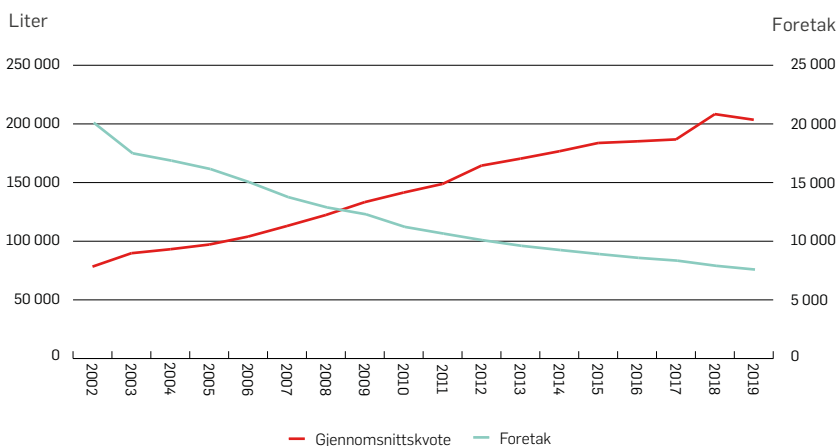
Kumelkproduksjon

Antall foretak med kumelkproduksjon gikk ned med 61 prosent fra 2002 til 2019. Gjennomsnittlig disponibel kvote per foretak økte i samme periode, fra 78 000 liter til 203 000 liter.

I 2019 disponerte 7 831 foretak til sammen 1 600 mill. liter kumelkkvoter. Forholdstallet for disponibel kvote for kumelk var 0,98.

Utviklingen i gjennomsnittlig disponibel kvote og antall foretak med kumelkproduksjon:

GJENNOMSNITTSKVOTE OG TALLET PÅ FORETAK 2002–2019

Geitemelkproduksjon

Fra 2002 til 2019 var det en reduksjon fra 616 til 280 foretak med geitemelkkvote, som utgjør en nedgang på 55 prosent. I samme periode har gjennomsnittlig disponibel kvote økt fra 38 000 liter til 78 000 liter. De siste fem årene har både antall foretak og gjennomsnittlig disponibel kvote for geitemelk vært stabil.

I 2019 var det 280 foretak med geitemelkkvote. Disse foretakene hadde til sammen en disponibel kvote på om lag 21,9 mill. liter. Forholdstallet for disponibel kvote for geitemelk var 0,94 i 2019.

Omsetning av melkekvote

Etter Jordbruksavtalen skal kostnadene for statlig oppkjøp av melkekvote dekkes av omsetningsavgiften for melk. Det gjennomføres årlig oppkjøp og salg av både kumelkkvote og geitemelkkvote dersom ikke annet blir bestemt i Jordbruksavtalen. For 2019 ble det bestemt at ku- og geitemelkkvote som ble solgt gjennom den statlige ordningen ikke skulle videreselges, og dette ga behov for mellomfinansiering. Ved salg av grunnkvote i 2019 måtte minst 20 prosent av salgsmengden selges til staten, mens inntil 80 prosent kunne selges til privat kjøper. Ved salg til staten var prisen kroner 2,50 per liter.

I 2019 solgte 609 produsenter kumelkkvote til staten. 10,5 millioner liter grunnkvote ble solgt til staten, og Landbruksdirektoratet utbetalte om lag 26,3 mill. kroner for oppkjøpet av kumelkkvotene. Det var dessuten 13 geitemelkprodusenter som solgte 146 500 liter geitemelkkvote til staten. For dette utbetalte Landbruksdirektoratet 366 250 kroner.

Kjøtt

Foto: Tordjen Tordberg

I perioden 2004–2019 økte den samlede produksjonen av svin, storfe, kylling og sau/lam med 26 prosent, men det var en nedgang i produksjonen i 2019. Den samlede norske produksjonen av gris, storfe, lam og kylling ble redusert med nesten 1 300 tonn fra 2018 til 2019. Kyllingproduksjonen var den eneste som økte.

En betydelig vekst i etterspørselen etter kylling har drevet produksjonen oppover, og var i 2019 mer enn 40 prosent høyere enn for ti år siden. Produksjonen av svinekjøtt flatet noe ut i 2016 og gikk ned i 2019 med hele 3,7 prosent.

Produksjonen av de grovfôrbaserte kjøttslagene har vært relativt stabil i perioden sett under ett, men med en del variasjoner mellom år. Produksjonen av saue- og lammekjøtt økte i perioden 2012 til 2017, men har gått ned de siste to årene. Storfekjøttproduksjonen er i dag omtrent på nivå med årene 2004–2005, men har variert mye. I 2018 førte tørken til en stor mengde slakt, noe som drev produksjonen opp, med påfølgende redusert produksjonen i 2019.

MARKEDSSITUASJONEN

Overskudd på svinekjøtt og kjøtt av lam, og underskudd av storfe, kan i korte trekk oppsummere 2019.

Totalmarkedet for kjøtt og egg var også i 2019 preget av et overskudd av gris og ubalanse for sau/lam. Tilførselene av gris gikk ned med nærmere 4 prosent fra året før, og overskuddet minket i løpet av året. Nesten hele eksportkvoten på nærmere 1 900 tonn svinekjøtt ble benyttet, og det ble også i 2019 gjennomført tiltak for å sikre norsk ribbe til jul.

For storfe var det fortsatt underskudd av norskprodusert storfekjøtt i 1. halvår.

Den samlede norske produksjonen av kjøtt gikk ned med nesten 1 300 tonn fra 2018 til 2019

Tilførselene gikk noe ned fra tørkeåret 2018, men med et reguleringslager ved inngangen til året på 2 750 tonn var det bare i korte perioder behov for import til nedsatt toll. Det var overdekning på høsten, og reguleringslageret endte på 1 750 tonn ved utgangen av året.

Slakting av lettere gris og utkjøp av smågrisprodusenter reduserte imidlertid tilførselen, slik at lageret ble redusert. Det ble i 2018 iverksatt ekstraordinære tiltak for å avhjelpe situasjonen med store lager av sauekjøtt som også hadde virkning i 2019.

Redusert tilførsel av svinekjøtt

Produksjonen av svinekjøtt gikk ned fra 2018 til 2019, og endte på 132 300 tonn, en nedgang på ca. 5 000 tonn (-4 prosent), det laveste nivået siden 2014. I 2019 var tilførselen og engrossalget tilnærmet i balanse, men store reguleringslager ved inngangen til året og større import enn eksport, gjorde at det også ved utgangen av 2019 lå gris på reguleringslager. Ved inngangen til 2019 lå 2 602 tonn på lager, mens det ved utgangen av året var en lagerbeholdning på 2 162 tonn svinekjøtt. Mulighetene for reguleringseksport ble fullt ut utnyttet (1 900 tonn).

Som følge av bedring i markedsbalansen for svinekjøtt og redusert behov for å iverksette ekstraordinære tiltak, ble omsetningsavgiften redusert. Effekten av utkjøpsordningen med tilskudd til smågrisprodusenter, som ble vedtatt av november 2018, så en i 2019. Det er tegnet avtale om utkjøp av 2 500 avlspurker på ordningen.

De siste årene har kampanjevirkosomhet og stor etterspørsel etter ribbe fra dagligvarehandelen ført til underskudd av ribbe fram mot jul, til tross for overskudd av svinekjøtt ellers. Som i 2018 lyktes den norske kjøttbransjen med å dekke etterspørselen etter ribbe med norsk produksjon. Det såkalte «ribbe-tiltaket» ble innført allerede fra sommeren av. Tiltaket besto i å skjære ut ribbe og fryse den inn for å forebygge underdekning før jul, og å benytte markedsreguleringstiltak for å få avsetning for de andre delene av dyret. Inntil 50 prosent av grisen kunne leveres til markedsregulator i form av kam, skinke og sortering. Tiltaket var åpent for hele bransjen å delta i. Det hadde god effekt, og tollene for sideflesk til ribbe ble ikke satt ned i 2019.

Nærmere markedsbalanse for storfekjøtt enn på mange år

Tørken i 2018 bidro til mye slakt av okse, kvige og kalv. Sammenlignet med året før økte produksjonen i 2018 mer enn forventet, og med en nedgang i engrossalget skapte dette et overskudd i markedet. Ved inngangen til 2019 lå om lag 2 758 tonn storfekjøtt på reguleringslager, mot 718 tonn i januar 2018. Som følge av reduksjon i antall dyr, var det forventet en betydelig nedgang i produksjonen i 2019. Produksjonen tok seg opp igjen noe raskere enn antatt, og utover våren og sommeren økte slaktevektene. Dette dempet nedgangen i produksjonen, som endte 2,6 prosent lavere enn i 2018. Importen var på samme nivå som året før, 10 737 tonn.

Engrossalget falt med 1 prosent i 2019. Oppsummert så medførte endringene i tilførsel og etterspørsel til en liten bedring i markedsbalansen sammenlignet med foregående år. Markedsdekningen foråret sett under ett kun 1 000 tonn i underskudd.

Det var fortsatt noe overskudd av svinekjøtt, men situasjonen var bedre enn på mange år.

Den økte slaktingen i 2018, med påfølgende store reguleringslagre, ga ikke rom for tollnedsettelse i starten av 2019. Fram mot påsketider ble markedet mer presset, og dekningsgraden gikk under 60 prosent. Reduserte tilførsler, spesielt av ku, kombinert med noe høyere salg enn forventet, bidro til at tollen ble satt ned for hele og halve slakt fra 26. mars til og med 15. april. Tollen ble så igjen satt ned fra 22. juli. Tollnedsettelsen ble forlenget to ganger, og varte fram til og med 30. september. Forlengelsen skyldtes blant annet at det ble slaktet færre dyr enn forventet før telledato 1. oktober, noe som reduserte tilførslene i markedet og skapte et importbehov. Etter 1. oktober var det full dekning av norsk vare, og ingen tollnedsettelse ut året.

Sauelageret er redusert, men lam bygger seg opp

Produksjonen av sau har jevnt over vært større enn engrossalget de siste årene. Dette har gitt et overskudd som har blitt lagt på reguleringslager.

Siden 2017 har imidlertid produksjonen av sau og lam gått ned, i 2019 med nesten 2 700 tonn fra året før, tilsvarende 10 prosent. Ifølge markedsregulator gikk produksjonen av lammekjøtt ned med 6,8 prosent, mens produksjonen av sauekjøtt gikk ned med 18,2 prosent.

Ved utgangen av 2019 lå det mer enn 2 900 tonn sau og lammekjøtt på lager, 150 tonn lavere enn ved starten av året. Sammensetningen av hva som lå på lager endret seg betydelig i løpet av 2019. Mens det i 2018 var vedvarende høye lagre av sau, gikk dette betydelig ned det siste året. Ved utgangen av 2019 var det registrert kun 26 tonn sau på reguleringslager, mot 1 643 tonn i uke 1. Samtidig ble lagrene av lam større mot slutten av året.

Etter vekst i antallet sau i 2016 og 2017 gikk dyretallet ned i 2018 og 2019. Ved inngangen til 2019 var det samlede antallet voksne dyr og lam 8,5 prosent mindre enn på samme tid året før. En del av reduksjonen fra 2018 kan relateres til fôrmangel etter tørkesommeren 2018. I tillegg kan oppfordringene fra blant annet markedsregulator om å redusere dyretallet ha gitt effekt.

Med bakgrunn i den vanskelige markedssituasjonen for sau, med store mengder kjøtt på lager i starten av året, søkte markedsregulator Nortura i februar om godtgjørelse for å øke frysefradraget på inntil 30 prosent av engrospris. Omsetningsrådet innvilget en forhåndsgodkjennelse av godtgjørelse for perioden fra vedtakstidspunkt ut juni 2019. Omsetningsrådet vedtok i juni 2019 å forlenge vedtaket ut året, men da kun for kjøtt som gikk ut på dato i 2019.

Omsetningsrådet vedtok i august 2018 salg av sau til dyrefôr og til veldedige formål. Det ble volumbegrenset til hhv. 1 000 tonn og 10 tonn, men vedtaket var ikke tidsavgrenset. I 2019 ble det solgt 12,8 tonn til dyrefôr og 4,73 tonn til veldedige formål.

OPPNÅDD PRIS

Svin

Som for avtaleåret 2018–2019, ble målprisen heller ikke endret for avtaleåret 2019–2020. Den har vært kr 32,43 per kg siden 1. juli 2015. Akkumulert noteringspris for første halvår endte på -1,15 kr per kg for første halvår og kr 0,10 per kg for andre halvår 2019. Nortura forventer at akkumulert noteringspris for avtaleåret 2019–2020 ender på kr 32,43 per kg.

Storfe

Planlagt gjennomsnittlig engrospris (PGE) for storfe var for første- og andre halvår på kr 60,50 per kg. Det var en økning på kr 0,20 per kg fra halvåret før. I første halvår endte akkumulert noteringspris på kr 59,87 per kg og i andre halvår på kr 60,49 per kg, dvs. hhv. kr 0,43 per kg og kr 0,01 per kg under planlagt snitt.

Ved inngangen til høsten 2019 lå noteringsprisen an til å overstige PGE for 2. halvår, blant annet på grunn av høyere kvalitet på storfekjøttet enn forventet. Utover planlagte prisendringer ble prisen på storfe derfor tatt ned med 30 øre den 21. oktober og 30 øre igjen den 28. oktober. Oppnådd pris for storfe i 1. halvår endte 1 øre under PGE.

Lam

PGE for lam var kr 64,60 per kg i første halvår, og økte i andre halvår til kr 66,10 per kg. Oppnådd pris ble kr 63,77 per kg i første halvår og kr 66,08 per kg i andre halvår, dvs. noe under PGE, men en reduksjon i differansen fra første til andre halvår. Bakgrunnen for prisøkningen var en bedre balanse i markedet, sammen med avtagende etableringsvilje.

PRODUKSJON, IMPORT OG EKSPORT

Den samlede norske produksjonen av gris, storfe, lam og kylling ble redusert med nesten 1300 tonn fra 2018 til 2019. Kyllingproduksjonen var den eneste som økte.

Det ble totalt importert 14 373 tonn gris, storfe, sau/lam og fjørfe i 2019, en økning på snaut 4 prosent fra året før. Eksporten i samme periode ble redusert fra 8 744 tonn til 7 670 tonn, i all hovedsak ved redusert eksport av svinekjøtt.

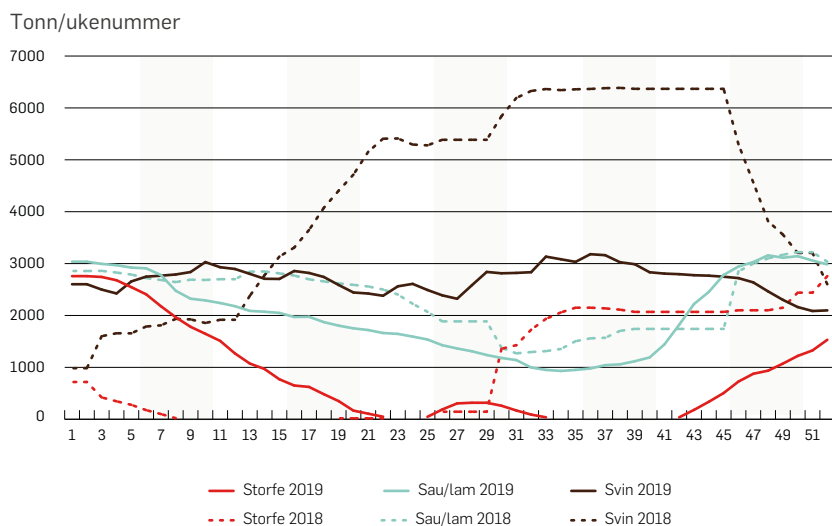
OMSETNINGSavgiften

I 2019 ble det innbetalt i alt 382 mill. kroner i omsetningsavgift. Renteinntektene ble bokført med 5,8 mill. kroner. Andre inntekter var 0,43 mill. kroner. Fondet for omsetningsavgift var ved inngangen av året 275 mill. kroner. I løpet av året ble fondet økt med nesten 37 mill. kroner til 311 mill. kroner.

Maksimalsatsene fastsettes ut fra en forventet markedssituasjon. I 2019 var maksimalsatsen for sau/lam kr 4,00 per kg, for svin kr 2,50 per kg og kr 2,00 per kg for storfe.

AVSETNINGSTILTAK

Reguleringslageret totalt var ved inngangen til året på 8 397 tonn kjøtt, hvorav 2 602 tonn var kjøtt av svin, 2 758 tonn av storfe og 3 037 tonn av sau/lam. Ved utgangen av året var lageret av svin på 2 162 tonn (-17 prosent), lageret av storfe kjøtt 1 751 tonn (-36 prosent) og lageret av kjøtt fra sau/lam på 2 917 tonn (-4 prosent).

REGULERINGSLAGER FOR KJØTT 2018 OG 2019**8 397**

tonn kjøtt på reguleringslager ved
årets slutt

Det påløp primært kostnader til avsetningstiltak for reguleringslagring av svinekjøtt og kjøtt av sau og lam, og til eksport av svinekjøtt. I tillegg kom kostnader til utkjøp av smågrisprodusenter. Kostnadene til avsetningstiltak, inkludert administrasjonskostnadene og produksjonsregulerende tiltak på gris, var i overkant av 216 mill. kroner, som var 5 mill. kroner mer enn i 2018. Markedsregulatorers administrasjonskostnader økte noe i 2019.

Fordelingen av midler på avsetningstiltak for kjøtt de to siste årene:

I kroner	2019	2018
Reguleringslager ¹⁾	59 622 977	90 992 415
Frysefradrag	64 389 022	44 610 700
Reguleringseksport ²⁾	41 098 033	40 317 442
Tiltak for slaktning av lett gris	11 121 760	15 862 240
Utkjøp av smågrisprodusenter	25 952 000	
Saukjøtt til dyrefôr	265 321	7 066 231
Saukjøtt til veldedige formål	142 743	
Markedsregulatorers administrasjonskostnader	13 497 251	12 579 860
Sum avsetningstiltak kjøtt	216 089 107³⁾	211 428 888

¹⁾ I posten inngår pristap/prisgevinst i perioden.

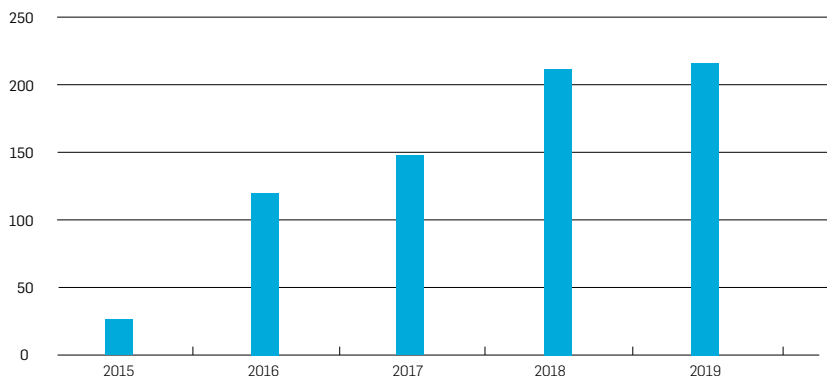
²⁾ I posten inngår en tilbakebetaling for 2017.

³⁾ Summen er for tiltak gjort i 2019. Det er kr 1 349 999 høyere enn regnskapstallet. Regnskapstallet inkluderer noen korrigeringer fra tidligere år.

Bruken av midler til avsetningstiltak for kjøtt i perioden 2015–2019:

AVSETNINGSTILTAK KJØTT 2015–2019

Mill. kroner

81,5

mill. kroner gikk til faglige tiltak

FAGLIGE TILTAK OG OPPLYSNINGSVIRKSOMHET**Faglige tiltak**

For kjøtt gis det tilskudd til kvalitets- og avlsarbeid i regi av avlsorganisasjoner og andre, samt til Animalia. Animalia er et av Norges ledende fag- og utviklingsmiljøer innen kjøtt- og eggproduksjon. Animalia arbeider langs hele verdikjeden fra dyrevelferd og dyrehelse, via dyretransport og slaktning, til skjæring, foredling og prosess.

Regnskapet for 2019 viser at det ble brukt 81,5 mill. kroner til aktiviteter på kjøtt finansiert over omsetningsavgiften:

Faglige tiltak kjøtt

I kroner	2019	2018
Forsøksvirksomhet, forskning og avl	29 377 000	30 640 000
Bærekraft, klima og miljø	1 497 000	1 016 000
Kommunikasjon, IT og økonomi	7 868 000	8 715 000
Kjøtt og egg i kostholdet	1 364 000	1 477 000
Husdyrfag	1 686 000	1 219 000
Husdyrkontrollene	8 238 000	7 879 000
Helsetjenesten for sau	2 654 000	2 678 000
Helsetjenesten for svin	5 177 000	5 613 000
Helsetjenesten for storfe	2 726 000	2 737 000
Dyrevelferd transport/slakt	1 668 000	1 518 000
KOORIMP	935 000	877 000
Skjæring og analyse	6 053 000	4 670 223
Prosess og produkt	3 614 000	3 829 000
Mattrygghet	2 620 000	2 297 000
Klassifisering	5 773 000	5 299 000
Ekstra FoU	289 000	283 777
Sum faglige tiltak kjøtt	81 538 000	80 748 000

Støtte til forsøksvirksomhet, forskning og avl var på til sammen 29,377 mill. kroner. Dette er midler som brukes utenom Animalia. Norsvin fikk 12,0 mill. kroner, Norsk Duroc totalt 5,1 mill. kroner, ScanPig 612 000 kroner, Geno 2,79 mill. kroner til avlsarbeid på NRF, mens TYR fikk 4,05 mill. kroner til ordinært avlsarbeid på kjøttfe og 550 000 kroner til spesielle prosjekter. Avlsarbeidet i Norsk Sau og Geit ble støttet med 2,95 mill. kroner. I tillegg ble noen kvalitetsprosjekter støttet med midler i størrelsesorden 42 000– 340 000 kroner.

Forsøksvirksomhet, forskning og avl viser en liten nedgang i tildeling for 2019, sammenliknet med 2018. Nedgangen kom etter en økning foregående år som følge av bevilgning til avlsarbeid på griserasen duroc på 6,5 mill. kroner, redusert til 5,1 mill. kroner i 2019.

Norsk Duroc ble etablert i 2017. Avlsarbeidet på duroc ble tidligere finansiert av Nortura. Rasen var kun tilgjengelig for deres medlemmer, og dermed ikke berettiget tilskudd over omsetningsavgiften. Norsk Duroc er nå eid av Nortura og flere uavhengige slakterier, og sæd av duroc er nå tilgjengelig for alle svineprodusenter. Omsetningsrådet valgte derfor å støtte avlsarbeidet på duroc også i 2019. Øvrige midler i tabellen over brukes av Animalia.

Fra 1. januar 2018 ble Animalias virksomhet skilt ut i et eget aksjeselskap. Animalia AS eies av Nortura SA og Kjøtt- og fjørfebransjens Landsforbund (KLF) i fellesskap. Animalia AS overtok ansvar og oppgaver som har vært utført av Animalia. Animalia var tidligere driftsmessig en egen enhet, men er juridisk sett en del av markedsregulator Nortura SA.

Omsetningsavgiften for storfe, svin og sau/lam har ifølge Animalia blant annet blitt brukt til følgende arbeid:

- utvikling og gjennomføring av dyrevelferdsprogrammet for slaktegris, inkl. videreutvikling av fagsystemet HelseGris
- innkjøp og drift av IKT, som gjelder utvikling av kurs innen dyrehelse og -velferd
- gjennomføring av 18 etiske regnskap ved slakterier for storfe, svin og småfe, og kurs for dyrebilsjåførere
- flere tiltak knyttet til helse hos sau og lam
- gjennomføring av BRSV/BCoV-prosjektet, og klauv og klauvhelse
- drift av husdyrkontrollene
- forberedelser til å levere data til Klimasmart landbruk
- løpende drift av klassifiseringsarbeidet, samt implementering av lengdemåling av storfe, arbeidet med utvikling av lengdemåling av rein, videreføring av MeatCrafter for klassifisering av lav, og oppstart av prosjekt om autoform klassifisering av svin

Samfunnstemaene bærekraft/miljø/klima, kosthold/ernæring/helse og dyrevelferd har vært høyt på agendaen, og krevd mye ressurser både fra fag og kommunikasjon i 2019. Organisasjonen har blant annet jobbet aktivt med digitalisering av Animalia, implementering av ny strategiplan og fullføring av rutiner som følge av overgangen til eget aksjeselskap. Under området «Bærekraftig produksjon og kosthold» har arbeidet med de nye retningslinjene for kosthold, konsekvensvurderinger av store endringer i kostholdet og redusert kjøttforbruk tatt mye tid i 2019.

De totale kostnadene for Animalias avdeling for kjøtt ble på 89,9 mill. kroner, mot 86,8 mill. kroner i 2018. Av disse ble 52,16 mill. kroner finansiert av omsetningsmidler, mens 37,8 mill. kroner kom gjennom annen inntekt; forskningsprosjekter, oppdrag, kurs, salg av materiell m.m. Animalias driftsresultat i 2019 var på 1,142 mill. kroner.

Opplysningsvirksomhet

Opplysningskontoret for egg og kjøtt (OEK) driver forbrukerrettet, merkenøytral opplysningsvirksomhet for hele kjøtt- og eggsektoren, og finansieres fra tre fond for omsetningsavgifter: kjøtt, egg og fjørfekjøtt. Opplysningsvirksomhet er et av tiltakene i markedsbalanseringen. MatPrat er OEKs hovedkanal.

OEK skal være en omdømmebyggende og -forvaltende aktør basert på kunnskap og kjennskap til markedene. Endringer hos forbrukere og samfunn har ført til bl.a. økt oppmerksomhet på klima/miljø, bærekraft, dyrevelferd, helse/ernæring og etikk etc., og man tilstreber i størst mulig grad å følge myndighetenes kostråd. Omdømme og tillit til informasjon som folk er ute etter, genererer trafikk til OEKs nettsider og profiler OEK i sosiale media. Høy trafikk er også grunnlaget for å nå fram med kunnskap om kjerneproduktene, og dermed oppnå målene med aktivitetene. OEKs nettsider og sosiale kanaler hadde i 2019 over 53 mill. økter, hvorav Matprat alene oppnådde nesten 46 mill. økter.

Det nye læreverket Matopedia ble lansert til skoleåret 2017/2018 sammen med en ny nettside for skolen. Matopedia.no har blitt videreført og fulldigitalisert. OEK deltok også i samarbeidskampanjen «Sunn ungdomsmat», herunder «NM i lunsj», sammen med de øvrige opplysningskontorene, Norsk Sjømatråd med flere.

2019 var preget av overskudd av sau/lam. OEK har gjennom hele 2019 tydeliggjort lam og sau gjennom både egne medier, som Matprat.no og gjennom facebook-poster, Instagram og Snapchat.

Svinekjøtt har i flere år hatt et dårlig omdømme hos norske forbrukere jf. en rekke undersøkelser gjennomført av OEK. I 2019 videreførte OEK det omdømmebyggende prosjektet for svin, som startet i 2017. Kampanjen «Gris! På innsiden av fjøsdøra» var sentral i satsingen tidlig på året, og svin var også fokus som råvare under musikkfestivalen «by:Larm» i Oslo. Senere har det nye konseptet «Anette serverer» blitt brukt for å skape inspirasjon og oppmerksomhet om svinekjøtt som en god og anvendelig råvare. Kampanjer for svin som råvare har vært kjørt parallelt i mange kanaler, men med hovedvekt på egne medier (matprat.no), sosiale medier og mye på kjøp av plass i medier (søk/ annonsering). Svin var også en sentral råvare i OEKs sommerkampanje.

Norsk storfekjøtt har i mange år hatt et stort produksjonsunderskudd, men ser nå ut til å nærme seg markedsbalanse. Aktivitetene på storfe har derfor økt fra de foregående årene. Aktivitetene rundt storfe mot forbruker har hovedsakelig vært kommunikasjon i egne medier samt større aktivitet i sosiale medier, og budskapene har vært koblet opp mot norskprodusert storfe. Storfekjøtt var en sentral råvare i grill-satsingen, og det ble også produsert en rekke nye oppskrifter for storfekjøtt.

Den store innsatsen for storfe i 2019 gikk imidlertid på bærekraft og ernæring/helse. Dette krevde store ressurser og høy aktivitet. I tillegg ble det avholdt egne arrangementer, deltagelse på andres arrangementer, samt bidrag til diskusjoner i media om disse temaene. Omdømmebyggende tiltak har vært hovedsatsing for storfekjøtt i 2019, og vil bli det de kommende årene. OEK samarbeider tett med Animalia om forskningsprosjekter, faktainnhenting og -produksjon, samt kommunikasjon for å møte disse utfordringene.

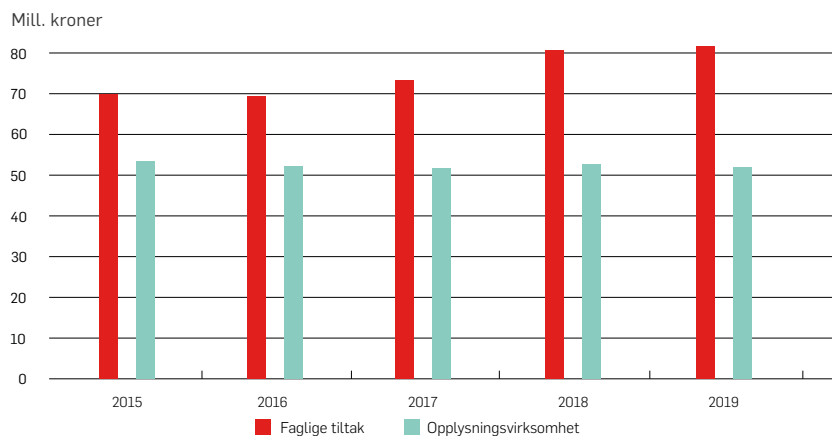
For nærmere informasjon om aktivitetene til OEK, vises det til deres årsmelding.

Opplysningsvirksomhet kjøtt fordeler seg på følgende hovedposter:

I kroner	2019	2018
Administrasjon/drift	23 077 322	19 697 179
Produksjon/marketing	18 694 232	20 965 347
Kommunikasjon/samfunnskontakt	5 197 945	3 995 171
Samfunnsaktør	2 212 907	4 245 598
Innovasjon		273 495
Sum Opplysningskontoret for egg og kjøtt	49 182 406	49 176 790
Matmerk – Generisk markedsføring av økologisk mat	789 624	1 000 000
Matmerk – Nyt Norge	1 920 000	2 400 000
Sum opplysningsvirksomhet kjøtt	51 892 030	52 576 790

Bruk av midler til opplysningsvirksomhet og faglige tiltak for kjøtt i perioden 2015–2019:

FAGLIGE TILTAK OG OPPLYSNINGSVIRKSOMHET KJØTT 2015–2019

Fjørfe

Foto: Tordjen Fardberg

EGG

Markedssituasjonen

Omstruktureringen av eggbransjen i 2012, og en dreining av etterspørselen mot egg fra frittgående besetninger, har ført til overproduksjon av egg, og da særlig egg fra høner i miljøinnredning.

Både de som har bygget om for å imøtekomme myndighetenes krav, og de som har startet opp, satser i større grad på utnyttelse opp mot den konsesjonsfrie grensen på 7 500 høns. Årene 2016 til 2018 var de første etter omleggingen med en bedre balanse i eggmarkedet. I 2019 var det, etter bruk av førtidsslakting, en overdekning på om lag 300 tonn.

Til tross for en bedring i markedsbalansen var det behov for markedsregulerende tiltak også i 2019, i omtrent samme størrelsesorden som året før. Førtidsslakting av høns for å dempe produksjonen og skillevirksomhet (skille av eggehvite og -plomme) var de viktigste tiltakene for å bedre balansen i eggmarkedet.

De siste årene har det periodevis vært mye skallegg på reguleringslager som følge av overskuddet. Eggene på reguleringslager brukes fortløpende til industriformål. Ved inngangen til 2019 var lageret tomt ved nyttår, men var allerede på 143 tonn i uke 1. Gjennom året har reguleringslageret variert fra uke til uke, og på det meste var det på 844 tonn, i uke 40. Til sammenligning var det største lageret på 590 tonn i 2018.

Eggpakkeriene mottok 65 820 tonn i 2019, en økning på 4 prosent fra 2018. Engrossalget var på 66 215 tonn, mot 63 994 tonn året før, dvs. en økning på 3 prosent. Underskuddet mellom leveranser til eggpakkeriene og engrossalg ble dekket av import.

I tillegg kommer direktesalget av egg, som i 2018 utgjorde 7,7 mill. tonn, dvs. en økning på 11 prosent (tall for 2019 vil først foreligge mot slutten av 2020).

Egg er underlagt volummodellen, der markedsregulator fastsetter planlagt gjennomsnittlig engrospris (PGE) for et halvår om gangen. For 1. halvår 2019 ble PGE satt til kr 19,15 per kg, som er en nedgang på 10 øre fra 2. halvår 2018. PGE for 2. halvår ble økt til kr 19,40 per kg. Endringen fra første til andre halvår kan betraktes som en ren teknisk justering som følge av en økt forventet andel egg fra frittgående høner, og hvor egg fra frittgående høner har en høyere pris enn egg fra høner i miljøinnredning.

I første halvår 2019 utgjorde andelen egg fra høner i miljøinnredning 25 prosent, mens egg fra frittgående høner utgjorde om lag 75 prosent av det totale engros-salget til Nortura. I andre halvår var andelen egg fra høner i miljøinnredning lik 16 prosent, og egg fra frittgående høner 84 prosent. Utviklingen følger ønskene fra særlig dagligvarebransjen, som har gitt klare tilbakemeldinger om at de ønsker egg fra frittgående høner.

Produksjon, import og eksport

Mens eggpakkeriene mottok 65 820 tonn, var det en import på 677 tonn skallegg og eksport på 359 tonn. I tillegg var det noe handel med eggprodukter, særlig eggealbumin.

Omsetningsavgiften

Det ble betalt inn 54,7 mill. kroner i omsetningsavgift på egg med en sats på kr 0,70 per kg for første halvår 2019, og en sats på kr 0,80 per kg for andre halvår. I tillegg ble det inntektsført renter med om lag 0,41 mill. kroner og standardisert erstatning på 0,7 mill. kroner. Det ble brukt 30,4 mill. kroner på produksjonsregulerende tiltak og avsetningstiltak, 5,8 mill. kroner til faglige tiltak og 13,1 mill. kroner til opplysningsvirksomhet på egg, inkludert en tilleggsbevilgning på 5,0 mill. kroner til Opplysningskontoret for egg og kjøtt, som en ekstrainsats for å øke salget på egg. Fondet for omsetningsavgift for egg var per 31. desember på 40,7 mill. kroner.

Avsetningstiltak

Året sett under ett var det forholdsvis god balanse mellom tilførsel og etterspørsel. Periodevis var det likevel mye egg på reguleringslager som følge av overproduksjon. Dette var spesielt tilfelle i 2. halvår av 2019, hvor det på det meste var 864 tonn egg på lager i uke 32.

Fram t.o.m. 1. halvår 2013 ble overskuddet av egg eksportert som et markedsregulerings tiltak. Reguleringseksporten omfattet skallegg, heleggpulver og eggehvite. I perioder har reguleringseksporten utgjort en betydelig del av total eksport. For å oppfylle forpliktelser iht. WTO-avtalen ble blant annet egg en del av volummodellen fra og med avtaleåret 2013–2014, og det blir ikke benyttet reguleringseksport av egg som markedsregulerende tiltak.

Med volummodellen har aktørene isteden mulighet til å få priskompensasjon ved innenlands produksjon av skilleprodukter. Kompensasjon gis i form av en fastsatt sats for salg av eggeplomme og/eller eggehvite både innenlands og utenlands.

I 2019 var engros-salget av egg på 66 215 tonn.

Førtidsslaktning av verpehøns ble, i likhet med året før, benyttet for å dempe produksjonen av egg i perioden. Omsetningsrådet ga tillatelse til å redusere eggproduksjonen med inntil 1 000 tonn, og om lag 737 tonn egg blir fjernet med bruk av førtidsslaktning. Det var på samme nivå som året før.

Til skip i utenriksfart og spesialmarkeder ble det levert 662 tonn skallegg, til en samlet kostnad ved prisnedskrivning på 1,7 mill. kroner.

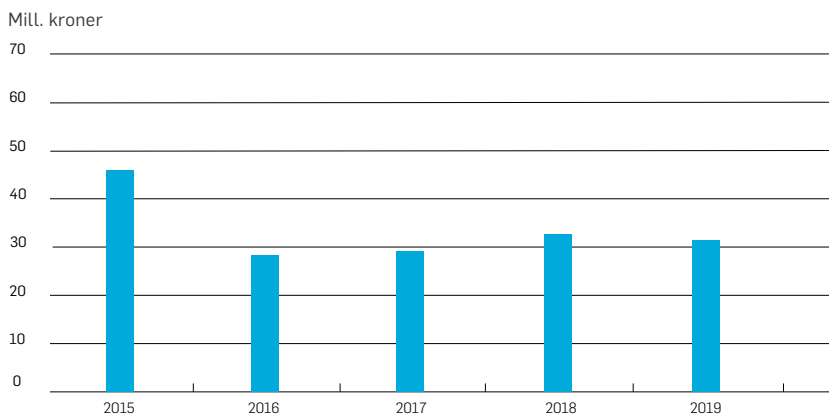
Fordelingen av midler på avsetningstiltak for egg i 2018 og 2019:

I kroner	2019	2018
Kjølelagring	1 055 690	709 410
Kjøle-/fryselagring eggprodukter	93 427	77 114
Spesialmarkeder	1 651 211	1 709 029
Skillevirksomhet	16 573 971	19 047 110
Prisgevinst egg og eggprodukter	67 405	52 324
Renter av kapitalutlegg	79 565	81 865
Førtidsslaktning av verpehøns	6 189 884	6 587 330
Egg til miljøforproduksjon	0	0
Markedsregulators administrasjonskostnader	4 628 021	4 413 310
Sum avsetningstiltak egg	30 339 174¹⁾	32 677 492

¹⁾ Summen er for tiltak i 2019. Den er kr 25 184 høyere enn hva regnskapstallet viser fordi det inkluderer enkelte korrigeringer fra tidligere år.

Bruk av midler fra omsetningsavgiften til avsetningstiltak for egg i perioden 2015–2019:

AVSETNINGSTILTAK EGG 2015–2019

FJØRFEKJØTT

Markedssituasjonen

Etter at markedsreguleringen for fjørfekjøtt ble avviklet i 2007, blir det krevd inn omsetningsavgift bare for finansiering av faglige tiltak og opplysningsvirksomhet.

Produksjonen av kyllingkjøtt økte med 9,9 prosent sammenlignet med 2018. Markedet har hatt et oppsving fra 2016, etter en periode med lavt salg og sterk nedgang i produksjonen etter medieoppmerksomhet rundt antibiotikaresistente bakterier i kylling.

Produksjonen av kyllingkjøtt økte i 2019 med 9,9 prosent sammenlignet med 2018.

Totalt ble det slaktet 97 769 tonn kylling, over 4 200 tonn mer enn i rekordåret 2014. En av årsakene er økning i den gjennomsnittlige slaktevekten fra 1,27 kg i 2014 til 1,43 kg i 2019. Antall klekte og slaktete kyllinger var 9 prosent lavere enn i 2014. Sammenlignet med 2018 ble det klekt 7 prosent flere kyllinger i 2019.

Eksporten økte også i 2019, med om lag 31,8 prosent til 1 157 tonn. Det ble eksportert ferske og fryste kyllingkjøttstykker og slakteavfall. Landbruksdirektoratet anslår at ca. 72 prosent av eksporten var kyllingkjøtt som gjeninnføres til Norge gjennom ordningen for utenlands bearbeiding (UB). Det er stort sett nuggets, burgere og pålegg som blir gjeninnført etter bearbeiding.

Omsetningsavgiften

I 2019 ble det innbetalt 29,1 mill. kroner i omsetningsavgift. Renteinntektene utgjorde om lag 0,15 mill. kroner. Omsetningsavgiften for fjørfekjøtt var på kr 0,28 per kg. Det ble brukt 9,6 mill. kroner til faglige tiltak og nesten 17 mill. kroner til opplysningsvirksomhet. Fondet for omsetningsavgift for fjørfe var per 31. desember på 13,7 mill. kroner.

Faglige tiltak og opplysningsvirksomhet

Faglige tiltak

Animalia driver faglig opplysningsvirksomhet overfor produsenter og bransjen som helhet med midler fra fondet for fjørfe. Til faglige tiltak på egg og fjørfekjøtt ble det i 2019 brukt 13,9 mill. kroner. Kostnadene for 2019 ble fordelt med 4,3 mill. kroner på egg og 9,6 mill. kroner på fjørfekjøtt. For Animalia har arbeidet med dyrevelferdsspørsmål, i tillegg til arbeidet med resistensproblematikk, tatt mye ressurser.

I tillegg har Animalia:

- fulgt opp dyrevelferdsprogram og handlingsplan for dyrehelse og -velferd
- utarbeidet etisk regnskap ved fjørfeslakteriene og kylling-rugeriene
- gjennomført etisk regnskap for kylling- og kalkunslakting og for rugerier
- avholdt båndkontrollkurs for fjørfeslakterier, plukkekurs og fjørfetransportkurs
- gjennomført prosjekt om tiltak for å bedre hygiene ved slakting av kylling
- utviklet hygienisk regnskap for kyllingslakting
- fullført prosjektet Kyllingscore, der resultatene har gitt grunnlag for videreutvikling av dyrevelferdsprogrammet
- gjennomført fjørfenæringens handlingsplan mot resistente bakterier

Opplysningsvirksomhet

Opplysningskontoret for egg og kjøtt (OEK) driver forbrukerrettet, merkenøytral opplysningsvirksomhet for hele kjøtt- og eggsektoren, og finansieres fra tre fond for omsetningsavgifter: kjøtt, egg og fjørfekjøtt.

Egg var en sentral råvare gjennom hele 2019. Det har vært hovedperioder med tung satsing på egg, både gjennom tv-reklame, Matprat.no, Matstart.no og sosiale medier, men også jevn jobbing med profilering av egg rundt frokost og sunnhet/helse. I 2016 startet en 5-årig ekstrasatsing på egg med 5 mill. kroner årlig for å øke forbruket av egg med ti prosent innen 2020.

Hovedområdet for Animalias aktiviteter i 2019 var dyrevelferd.

Det har vært et betydelig trykk når det gjelder kommunikasjon og markedsføring av kylling. Det vesentligste har foregått gjennom Matprat.no, Matstart.no og Facebook, Instagram og arbeid med profilering av egg. Bruk av kyllingoppskrifter har hatt en betydelig økning, og det har også gitt mange medieoppslag i forbindelse med kylling og kyllingbaserte oppskrifter.

For nærmere informasjon om aktiviteten til OEK vises det til omtale under gjennomgangen av kjøtt og opplysningskontorets årsmelding.

Kostnader til opplysningsvirksomhet for egg i 2019 og 2018:

I kroner	2019	2018 ¹⁾
Administrasjon/drift	3 643 788	
Konseptutvikling, produksjon og marketing	7 294 071	
Kommunikasjon og samfunnskontakt	759 357	
Samfunnsaktør	1 102 167	
Sum Opplysningskontoret for egg og kjøtt	12 799 383	12 799 955
Matmerk – Generisk markedsføring av økologisk mat	98 703	100 000
Matmerk – Nyt Norge	240 000	240 000
Sum opplysningsvirksomhet egg	13 138 086	13 139 955

¹⁾ Omlegging av budsjettstruktur gjør at det ikke er relevant å sammenligne enkeltposter med 2018-regnskapet.

Kostnader til opplysningsvirksomhet for fjørfekjøtt i 2019 og 2018:

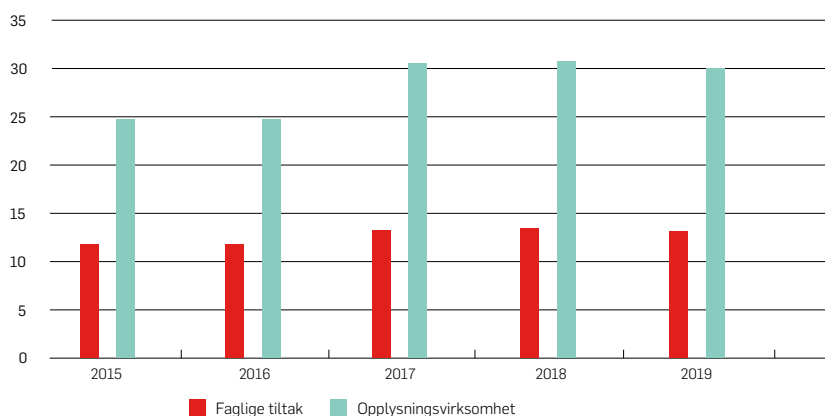
I kroner	2019	2018 ¹⁾
Administrasjon/drift	7 981 630	
Produksjon/marketing	5 189 275	
Kommunikasjon/samfunnskontakt	1 761 258	
Samfunnsaktør	2 062 888	
Sum Opplysningskontoret for egg og kjøtt	16 995 051	16 874 113
Matmerk – Generisk markedsføring av økologisk mat	172 730	200 000
Matmerk – Nyt Norge	420 000	480 000
Sum opplysningsvirksomhet fjørfekjøtt	17 587 781	17 554 113

¹⁾ Omlegging av budsjettstruktur gjør at det ikke er relevant å sammenligne enkeltposter med 2018-regnskapet.

Bruk av midler fra omsetningsavgiften til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet for egg og fjørfe i perioden 2015–2019:

FAGLIGE TILTAK OG OPPLYSNINGSVIRKSOMHET EGG OG FJØRFE 2015–2019

Mill. kroner

Hagebruks- produkter og poteter

MARKEDSSITUASJONEN

Vekstsesongen 2019 var preget av frost og fuktige forhold. Dette påvirket kvalitet og avlinger av både poteter, grønnsaker, frukt og bær. Det var noe mindre avling for blant annet knollselleri, rotpersille og kålrot i 2019 sammenlignet med 2018. For kulturene løk, kinakål og gulrot var derimot avlingene større enn året før.

Avlingsprognosen for poteter som ble utført i uke 35 viste at det på landsbasis kunne forventes en potetavling i 2019 som var ca. 5 prosent mindre enn avlingen i 2018. Sammenlignet med perioden 2002–2018 kunne det forventes en avling som var ca. 4 prosent mindre.

Etter at potetene er høstet registreres lagerbeholdninger. Ved tellingen 1. november 2019 ble det registrert totalt 141 684 tonn klasse 1 på lager, mot 144 525 tonn og 142 319 tonn på samme tid i henholdsvis 2018 og 2017. Ved dette tidspunktet i 2019 var det med andre ord vel 2 prosent mindre på lager enn i 2018, og snau 1 prosent mindre enn i 2017. Dette er totaltall der både poteter til ordinært konsum og til industriell bruk inngår.

Det er bare adgang til å iverksette reguleringstiltak for poteter til ordinært konsum. Kvantumet poteter til ordinært konsum var ved tellingen 1. november 2019 nesten identisk med kvantumet i 2018 og 2017. GrøntProdusentenes Samarbeidsråd (GPS) gjorde en vurdering av behovet for å iverksette avsetnings-tiltak for matpoteter snarlig etter at resultatet av beholdningsregistreringen av

Epleavlingen i 2019 var den høyeste som er registrert siden 2008.

matpoteter forelå. GPS vurderte at det ikke var behov for å etablere avsetnings-tiltak for matpotet i sesongen 2019–2020.

2019 var preget av vekslende vær gjennom sesongen. Det var likevel generelt gode vekstvilkår for frukt, og sett under ett ble det et svært godt fruktår. For epler ble avlingen den høyeste som er registrert siden 2008. Total avlingsmengde av epler klasse 1 var 8 778 tonn, mot 7 469 tonn i 2018. I 2019 ble 1 904 tonn epler lagt på reguleringslager og 476 tonn levert til fabrikk, mens tallene for 2018 var hhv. 1 063 og 168 tonn.

I jordbruksavtalen for 2019–2020 ble det avtalt målpriser for 12 kulturer (matpoteter, epler og ti grønnsaksslag). Landbruksdirektoratets statistikk viser at det pr. 31. desember 2019 var tatt ut målpris for fem kulturer (blomkål, gulrot, knollselleri, agurk og tomat), mens de øvrige (potet, kepaløk, purre, hvitkål, rosenkål, isbergsalat og epler) hadde priser som lå noe under målpris. For potet ga prisoppnåelsen en inntekt på 0,5 mill. kroner lavere enn det målprisen hadde gitt, mens den for epler var 6,4 mill. kroner lavere dette halvåret.

I avtaleåret 2018–2019 oppnådde frukt og grønnsaker priser som ga 42,5 mill. kroner høyere produksjonsinntekter enn hva målprisen hadde gitt. For potet ga prisoppnåelsen en inntekt på nesten 18,4 mill. kroner høyere enn det målprisen hadde gitt, mens den for epler var nesten 1,7 mill. kroner lavere.

OMSETNINGSAVGIFTEN

Midlene til avsetningstiltak, faglige tiltak og opplysningsarbeid i hagebrukssektoren var for 2019 i sin helhet bevilget over jordbruksavtalen, og er avsatt på kap. 1150 post 70.11 i statsbudsjettet.

For 2019 ble det i jordbruksavtalen bevilget 27,4 mill. kroner, 3 mill. kroner mer enn for 2018, på underposten avsetningstiltak hagebruk.

Til faglige tiltak og opplysningsarbeid ble fondet for omsetningsavgift hagebruk belastet med 21,6 mill. kroner.

Det ble gjennom året brukt i alt 2,65 mill. kroner til avsetningstiltak på epler og administrasjon av avsetningstiltak på epler og matpoteter. Fondet for omsetningsavgift hagebruk er belastet med 1,036 mill. kroner til Omsetningsrådets administrasjon og drift.

Inkludert rente for 2019 på 115 046 kroner, var fondet ved årets slutt på 9,0 mill. kroner mot 8,5 mill. kroner året før.

AVSETNINGSTILTAK

GPS administrerer avsetningstiltakene på grøntområdet.

Landbruksdirektoratet vedtok, i tråd med delegert myndighet fra Omsetningsrådet, at inntil 2 000 tonn epler høstet i 2019 kunne reguleringslagres. Dette ga en kostnad på 1 278 594 kroner til reguleringslagring av 1 903 800 kg epler. Det ble gjennomført fabrikklevering av 475 765 kg epler kl. 1 høstet i 2019. Tilskuddet til fabrikklevering utgjorde 765 870 kroner.

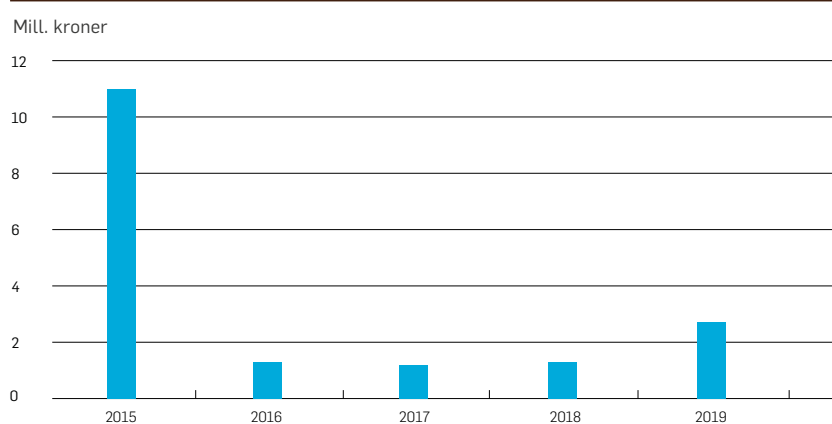
Utgifter til avsetningstiltak på grøntområdet i 2018 og 2019:

I kroner	2019	2018
Reguleringslagring av epler	1 278 594	436 220
Fabrikklevering av epler	765 870	269 366
Administrasjon	607 178	562 612
Sum¹⁾	2 651 642	1 268 198

¹⁾Tallet er for tiltak i 2019. Regnskapstallet er 93 995 kroner høyere grunnet korreksjoner fra foregående år.

Bruk av midler fra omsetningsavgiften til avsetningstiltak for hagebruksprodukter de fem siste årene:

AVSETNINGSTILTAK HAGEBRUK 2015–2019

FAGLIGE TILTAK

Til faglige tiltak på grøntområdet ble det utbetalt i alt 1,67 mill. kroner for tiltak utført i 2019.

Hovedpostene er spesifisert slik for de to siste årene:

I kroner	2019	2018
GrøntProdusentenes Samarbeidsråd (GPS)	900 000	860 000
Fruktlagerinspektøren	622 959	612 107
Fagforum Potet	150 000	140 000
Sum	1 672 959	1 612 107

GPS har, etter samme opplegg som tidligere år, gjennomført produsentrettet rådgivning for å bedre markedstilpasningen for grøntproduktene og å bedre produktkvaliteten. Fruktlagerinspektøren er ansatt i GPS. Inspektøren driver rådgivning overfor fruktlagrene for å fremme kvalitet og produksjonstilpasning. Han koordinerer arbeidet med markedsbalanseringstiltak og deltar på møter i produsentlag. GPS overtok høsten 2017 virksomheten som Økern Torvhall tidligere gjennomførte knyttet til de ukentlige prismøtene og utarbeidelsen av ukentlige markedsmeldinger. Prismøtet ble høsten 2017 flyttet fra Økern til Langhus. Virksomheten er delvis finansiert som faglig tiltak.

Fagforum Potet har gjennom 2019 blant annet arbeidet videre med rekruttering til potetsektoren og videreutvikling av nettstedet www.potet.no. Fagforumet har også vært pådriver for etablering av kampanjen «Tenk deg en verden uten poteter» - en toårig bransjekampanje som har som formål å øke potetforbruket i Norge. I tillegg har fagforumet sett på muligheter for å arbeide fram en mer generell nasjonal plantehelsestandard som skal omfatte flere kulturer.

OPPLYSNINGSVIRKSOMHET

Midlene til opplysningsvirksomhet administreres i hovedsak av Opplysningskontoret for frukt og grønt (OFG).

Hovedposter for bruk av omsetningsavgiftsmidler i OFGs regnskap for de to siste årene:

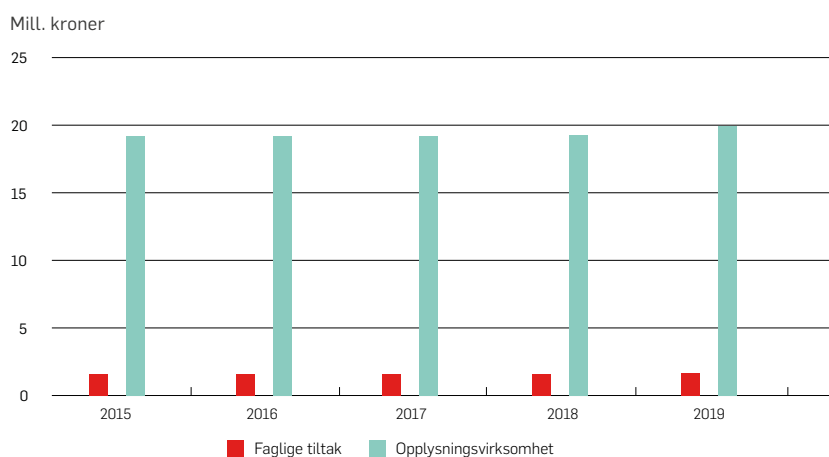
I kroner	2019	2018
Administrasjon	8 422 342	8 346 330
Langsiktige holdningskampanjer	2 205 883	2 800 000
Langsiktige produktkampanjer	5 589 087	4 523 438
Markedsundersøkelser	1 081 381	823 035
Presseaktiviteter	2 091 228	2 008 229
Fellesprosjekt – opplysningskontorene	129 921	17 435
Videreutvikling av web m.m.	399 335	400 288
Netto kostnader	19 919 177	18 919 286

Det ble utbetalt totalt nesten 2,5 mill. kroner fra omsetningsavgiftens midler til generisk markedsføring av økologisk mat i 2019. Fondet for omsetningsavgift hagebruk bidro med nærmere 0,5 mill. kroner til aktiviteten.

Videre ble det utbetalt totalt 6,0 mill. kroner fra omsetningsavgiftens midler til markedsføring av den nasjonale merkeordningen Nyt Norge. Fondet for omsetningsavgift hagebruk bidro med 1,2 mill. kroner til aktiviteten.

Diagrammet viser bruken av omsetningsavgiftsmidler til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet i hagebruk 2015–2019:

FAGLIGE TILTAK OG OPPLYSNINGSVIRKSOMHET HAGEBRUK 2015–2019

6,0

mill. kroner ble brukt til markedsføring av den nasjonale merkeordningen Nyt Norge i regi av Matmerk.

Korn

MARKEDSSITUASJONEN

Kornmottakene tok inn totalt 699 900 tonn salgskorn fra innhøstingen i 2018. Hvete utgjorde 126 000 tonn, derav 84 400 tonn mathvete, tilsvarende 67 prosent. Det er et mål at alt norskprodusert matkorn skal benyttes til matmelproduksjon. Tørkesommeren 2018 medførte små avlinger, men med høy matandel. Det kvantumet som hadde matkvalitet kunne i sin helhet brukes til mat.

Vekstsesongen 2019 var tilnærmet en normalsesong. Det var gode avlinger av høstkorn og bygg. Grunnet mye nedbør fikk en del av vårhveten førkvalitet.

Den siste prognosen for 2019-avlingen viser en salgskornavling på 1 242 000 tonn, derav 432 000 tonn hvete og 51 000 tonn rug. Mathveteandelen er på 48 prosent og matrugandelen på 25 prosent. Dette er en kornavling på noe over normalen av de siste fem årene. Kornåret 2018 er medregnet, og drar av den grunn snittet for de siste fem årene ned.

I sesongen 2018/2019 ble målpris kun oppnådd for havre og matrug, slik tabellen nedenfor viser:

	Mål/styringspris øre/kg	Oppnådd noterings- pris øre/kg	Avvik øre/kg
Mathvete	336	334	-2
Matrug ¹⁾	293	293	0
Bygg	284	284	0
Havre	258	257	-1
Oljefrø	569	570	1

¹⁾ Styringspris

OMSETNINGSavgifTEN

Omsetningsavgiften ble fastsatt til kr 0,01 per kg korn og oljefrø for perioden 1. juli 2018 til 30. juni 2019, og til kr 0,04 per kg for perioden 1. juli 2019 til 30. juni 2020. Satsene lå innenfor rammene for maksimalsatsene, som var henholdsvis kr 0,045 per kg for 2018–2019-sesongen og kr 0,055 per kg for 2019–2020-sesongen.

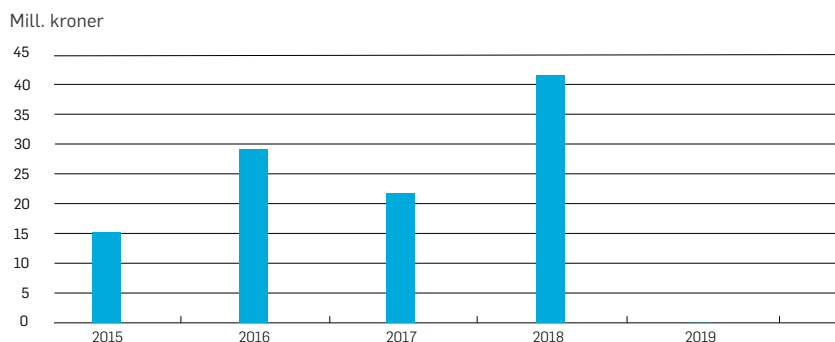
I 2019 ble det innbetalt 35,5 mill. kroner i omsetningsavgift på korn og oljefrø. Saldo for fondet per 1. januar 2019 var på 19,9 mill. kroner. Fondet ble godskrevet med 0,03 mill. kroner i renter for 2019. Fondet for omsetningsavgift på korn var per 31. desember 2019 på 44,3 mill. kroner.

AVSETNINGSTILTAK

Grunnet tørkesommeren 2018 var det ikke behov for avsetningstiltak i 2019.

Diagrammet viser bruken av midler fra omsetningsavgiften til avsetningstiltak for korn i årene 2015–2019:

AVSETNINGSTILTAK KORN 2015–2019

FAGLIGE TILTAK OG OPPLYSNINGSVIRKSOMHET

Opplysningskontoret for brød og korn driver generisk opplysningsvirksomhet for korn, brød og andre bakervarer. Virksomheten finansieres med midler fra fondet for omsetningsavgift på korn og midler fra mølle- og bakerbransjen. Samlet bidrag fra bransjen og andre i 2019 var på 2,99 mill. kroner, derav 1,0 mill. kroner fra samarbeidet med Matprat. Over fondet for omsetningsavgift på korn ble det bevilget 2,99 mill. kroner. For nærmere informasjon om opplysningsaktiviteten vises det til www.brodogkorn.no. Videre er det innvilget kr 170 000 til Optikorn, et prosjekt for å gjøre norsk kornproduksjon mer robust i møte med endret klima.

Det ble anvendt i alt 2,5 mill. kroner fra omsetningsavgiftens midler til generisk markedsføring av økologisk mat, hvorav fondet for omsetningsavgift på korn bidro med nesten 75 000 kroner. Videre ble det anvendt totalt 6,0 mill. kroner fra omsetningsavgiftens midler til markedsføring av den nasjonale merkeordningen Nyt Norge. Fondet for omsetningsavgift på korn bidro med 180 000 kroner til aktiviteten.

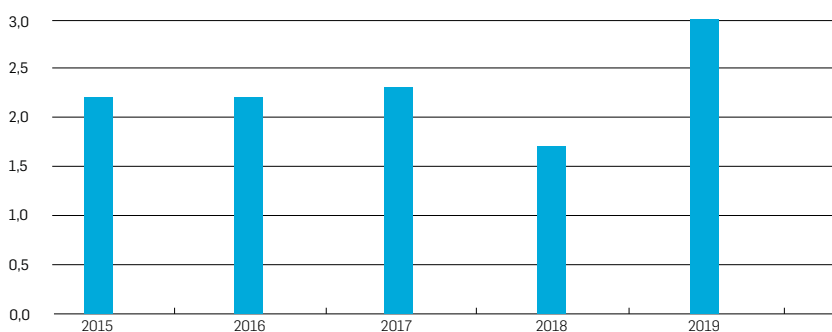
Opplysningsvirksomhet korn 2019:

I kroner	
Opplysningskontoret for brød og korn	2 992 500
Matmerk, nasjonal merkeordning, «Nyt Norge»	180 000
Matmerk, generisk markedsføring av økologisk mat	74 027
Sum	3 246 027

Diagrammet viser bruken av midler fra omsetningsavgiften til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet i kornsektoren i perioden 2015–2019:

FAGLIGE TILTAK OG OPPLYSNINGSVIRKSOMHET KORN 2015–2019

Mill. kroner

Pelsdyr

Foto: Liv Jorunn Østlund Skjano

OMSETNINGSavgifTEN

Omsetningsavgiften for pelsdyrskinn var i 2019 på én prosent av salgsbeløpet. Tilsvarende avgiftssats har vært benyttet siden 2006. Det ble betalt inn 1,56 mill. kroner i avgift, mot forventet 2,0 mill. kroner i opprinnelig budsjett. Årsaken til lavere inntekter enn budsjettert var færre antall solgte skinn av rev og generelt lavere priser på skinnene enn budsjettert. Fondet for omsetningsavgift for pelsskinn var ved utgangen av året på drøyt 0,5 mill. kroner.

FAGLIGE TILTAK OG OPPLYSNINGSVIRKSOMHET

Midlene fra omsetningsavgiften på pelsdyrskinn anvendes til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet. Av Norges Pelsdyrslags (NPA) totale kostnader knyttet til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet på 4,9 mill. kroner, ble 2,0 mill. kroner dekket over omsetningsavgiften.

Det legges vekt på at pelsskinnavgiften benyttes til aktiviteter som alle norske pelsdyroppdrettere kan ta del i, og som er til gagn for alle produsenter uavhengig av salgssted. Midlene i 2019 ble, i likhet med foregående år, benyttet til delvis dekning av kostnadene til opplysningsarbeid, faglig veiledning overfor produsent, sykdomsbekjempelse og dyrevelferd.

Fordelingen på de ulike postene fremkommer av tabellen under.

Faglige tiltak og opplysningsvirksomhet pelsdyr:

I kroner	2019	2018
Opplysningsarbeid	500 000	550 000
Faglig opplysning, produsent	500 000	600 000
Sykdomsbekjempelse og overvåking	400 000	750 000
Dyrevelferd	300 000	450 000
Forskningsprosjekter		150 000
Administrasjonsutg. NPA	300 000	300 000
Sum	2 000 000	2 800 000

Midlene til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet ble i 2019 brukt til informasjonsarbeid overfor politikere og media, både gjennom direkte kontakt og generelt informasjonsarbeid.

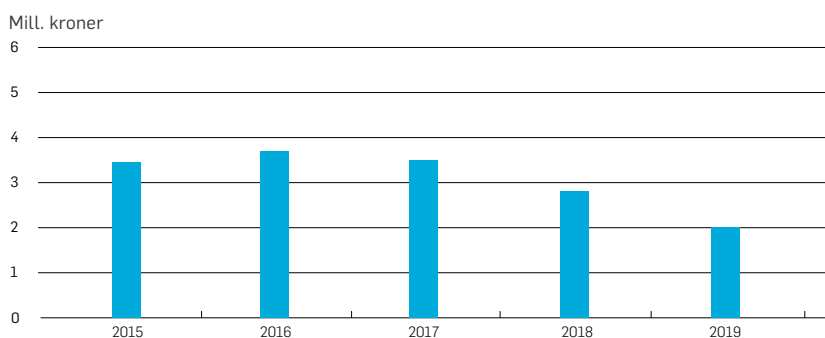
Videre ble midlene brukt til faglige tiltak overfor produsentene, bl.a. med rådgivning og kurs med vekt på utvelgelse av avlsdyr og sikring av dyrevelferd. Det ble også gjennomført flere lokale og en sentral skinnutstilling, inkludert faglige foredrag.

Med bakgrunn i råvare- og fôranalyse ble det drevet veiledning av ansatte ved fôrproduksjonsanleggene. Spesielt hygieniske forhold ble prioritert, og næringens representanter samarbeidet med eksterne miljøer. I samarbeid med Mattilsynet ble det omfattende arbeidet med å bekjempe virussykdommen plasmacytose hos mink videreført. NPA blir involvert i de tilfeller dyr blir sendt til Veterinærinstituttet for diagnostisering.

Det ble gjennomført medlemsmøter med spesiell oppmerksomhet på blant annet dyrevelferdstiltak. Det ble også gjennomført FarmSert-revisjoner av NPAs egne ansatte. Sertifiseringsordningen er obligatorisk og systemets håndbok og kravstandard revideres årlig. Sommeren 2017 ble de første norske pelsdyrgårdene revidert etter det europeiske dyrevelferdsprogrammet WelFur. Revideringen utføres av norske og danske revisorer, og deltakelse er obligatorisk.

Diagrammet viser bruken av midler fra omsetningsavgiften på pelsdyr til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet i perioden 2015–2019:

FAGLIGE TILTAK OG OPPLYSNINGSVIRKSOMHET PELSDYR 2015–2019

REGNSKAP FOR OMSETNINGS- AVGIFTENE

Resultatregnskap 2019

<i>Mottatte omsetningsavgifter, overprod.avgift og bevilgninger (i tusen kroner)</i>	Spesifikasjon i noter	2019	2018
Mottatt omsetningsavgift	1	751 479	541 937
Mottatt overproduksjonsavgift	1	57 046	27 559
Andre inntekter	1	28 563	31 065
Sum inntekter	1	837 088	600 561
Avsetningstiltak og adm.kostnader markedsregulator	1	387 926	395 754
Faglige tiltak	1	115 126	110 388
Opplysningsarbeid	1	123 044	120 301
Opplysningsarbeid økologisk markedsføring	1	2 468	2 500
Opplysningsarbeid Nyt Norge	1	6 000	6 000
Statlig oppkjøp av melkekvoter	1	26 225	17 051
Sum bevilgninger	1	660 790	651 995
Disponible omsetningsavgiftsmidler		176 298	-51 433
Kostnader fagsystem kvote	2	2 916	0
Administrasjons- og andre kostnader	2	25 544	25 921
Finansinntekter	1	7 044	5 818
Årsresultat	1	154 882	-71 537

Balanse per 31.12.2019 (i tusen kroner)

Eiendeler	Spesifikasjon i noter	2019	2018
Omløpsmidler			
Forskutterte midler	3	346	2 763
Driftskredittlån	4	242 000	287 000
Utestående fordringer	5	110 890	33 551
Bankinnskudd		259 858	195 000
Sum omløpsmidler		613 093	518 314
Sum eiendeler		613 093	518 314

Gjeld og fondskapital	Spesifikasjon i noter	2019	2018
Fondskapital	1	536 402	381 521
Bevilgede, ikke utbetalte midler	6	44 966	5 685
Kortsiktig gjeld	7	26 703	22 197
Leverandørgjeld	7	5 022	5 902
Forskudd fra markedsregulatorer	7	0	103 009
Annet			
Sum kortsiktig gjeld		76 691	136 793
Sum gjeld og fondskapital		613 093	518 314

Oslo, 31.12.2019

20. mai 2020

BJØRG TØRRESDAL

THEA SUSANNE SKAUG

LARS PETTER BARTNES

KJERSTI HOFF

MARIT HAUGEN

TRINE HASVANG VAAG

ARNFINN HONGSETH

ANNE BERIT AKER HANSEN

ANNE JØDAHL SKUTERUD

KRISTIN TARALDSRUD HOFF

BJØRN-OLE JUUL-HANSEN

JØRN ROLFSEN
adm. direktørNINA STRØMNES RODEM
seksjonssjef

Noter til regnskap for Omsetningsrådet

Årsregnskapet omfatter innkreving av avgifter etter omsetningsloven samt anvendelse og forvaltning av disse avgiftene.

Prinsipper

Avgiftene resultatføres etter hvert som de faktureres produsenter, omsetningsleddene og det offentlige. Opptjente, men ikke innbetalte avgifter per 31.12. vil da være tatt med i regnskapet.

(Tall i tusen kroner)

Note 1 – Fondskapital for omsetningsavgiftene per 31.12.19 og årets endring

Sektor	Fonds-kapital 1.1.19	Mottatte oms. avgifter	Bevilgninger	Rente- inntekter	Inndekn. adm.kostn.	Endring i fonds-kapital	Fonds-kapital 31.12.19
Kjøtt	274 568	382 474	348 169	5 798	3 268	36 836	311 404
Egg	37 520	55 473	49 248	422	3 426	3 220	40 740
Fjørfe kjøtt	14 912	29 054	29 387	147	1 037	-1 222	13 690
Pelsdyrskinn	1 396	1 561	2 000	7	446	-879	517
Hagebruk	8 488	27 400	26 031	115	1 038	446	8 934
Korn	19 905	35 515	9 778	283	1 657	24 364	44 269
Melk	24 731	305 609 ¹⁾	169 951	299	43 841	92 117	116 847
Sum	381 521	837 088	634 565	7 071	54 712	154 881	536 402

¹⁾ Inkl. overproduksjonsavgift på 57,046 mill. kroner

Note 2 – Administrasjons- og andre kostnader

	2019	2018
Sekretariatskostnader	12 079	11 796
Driftskostnader Omsetningsrådet	2 593	3 441
Administrasjon kvoteordningen for melk	10 847	10 612
Fagsystem melkekvote (DISKO)	2 916	0
Tap på fordringer	0	0
Andre kostnader	0	73
Sum	28 435	25 921

Note 3 – Forskutterte midler

	2019	2018
Tine SA	0	0
Nortura SA Kjøtt	0	1 875
Nortura SA Fjørfe	5	244
Nortura SA Egg	0	0
KSL Matmerk	0	0
Opplysningskontoret for frukt og grønnsaker (OFG)	1	1
Grøntprodusentenes Samarbeidsråd GPS	0	93
Norske Felleskjøp SA	340	550
Sum	346	2 763

Note 4 – Driftskredittlån

	2019	2018
Nortura SA Kjøtt per 31.12.2019	242 000	287 000
Sum	242 000	287 000

Note 5 – Utestående fordelt per. sektor

	2019	2018
Utestående kjøtt	4 260	0
Utestående fjørfe	0	0
Utestående egg	2 687	0
Utestående melk	0	33 518
Utestående pels	56	9
Utestående hagebruk	0	0
Utestående korn	0	0
Periodisering	103 862	0
Mellomværende Landbruksdirektoratet	0	0
Annet	24	24
Sum	110 890	33 551

Note 6 – Bevilgede, ikke utbetalte midler

	2019	2018
Bioforsk	0	0
Tine SA	14 586	2 776
Matmerk	593	625
Nortura SA kjøtt	18 853	0
Nortura SA egg	10 629	2 023
Opplysningskontoret for frukt og grønnsaker (OFG)	0	0
Grøntprodusentenes samarbeidsråd (GPS)	56	0
DAVA Foods Norway	249	261
Felleskjøpet	0	0
Q-meieriene	0	0
Sum	44 966	5 685

Note 7 – Annen kortsiktig gjeld

	2019	2018
Forskningsavgift og matproduksjonsavgift	0	0
Kortsiktig gjeld	26 703	22 197
Forskudd fra markedsregulator	0	103 009
Leverandørgjeld	5 022	5 902
Sum	31 725	131 108

Note 8 – Forpliktelse knyttet til reguleringsanlegg

Omsetningsrådet forvalter oppfølging av tidligere bevilgninger til reguleringsanlegg for LMD. Det var ingen krav om tilbakebetalinger i 2019.

Per 31.12.2019	2019	2018
Forpliktelse overfor LMD	0	0
Samlet forpliktelse per. 31.12.19	0	0

RESULTATREGNSKAP 2019

Reguleringsanlegg

	2019	2018
Renteinntekt	1	1
Sum inntekter	1	1
Bank og kortgebyrer	0	0
Sum utgifter	0	0
Årsresultat	1	1

BALANSE PR 31.12.19

(i tusen kroner)

Eiendeler

	2019	2018
Bankinnskudd	64	64
Sum omløpsmidler	64	64
Sum eiendeler	64	64

Gjeld og fondskapital

	2019	2018
Fondskapital	34	33
Mellomværende LMD	31	31
Sum kortsiktig gjeld	31	31
Sum gjeld og fondskapital	64	64

Note 9 – Kontantstrømanalyse

	2019	2018
Resultat av virksomheten	154 882	-71 537
Midlene anvendt til:		
Endringer av kortsiktig gjeld mv	-60 102	94 831
Endringer av andre utestående fordringer		
Endring likviditet Kvoteordningen for melk		
Endring av utestående driftskreditt	45 000	-114 000
Endringer av utestående fordringer på avgifter mv	-77 338	18 404
Endringer forskutterte midler til organisasjonene	2 417	6 816
Endringer av likvider gjennom året	64 859	-65 486
Likvider 1.1.	195 000	260 486
Likvider 31.12	259 858	195 000

Kontantstrømanalysen er satt opp etter enkleste metode og viser med utgangspunkt i resultatet hvordan midler er anvendt gjennom året. Oppstillingen for 2019 viser et resultatmessig overskudd sammenlignet med 2018 og økt likviditet.

Note 10 – Resultatregnskap for kvoteordningen for melk

(i kroner)	Regnskap 2019	Note	Regnskap 2018
Kvotesalg, ku	467 500	1	0
Kvotesalg, geit	0		0
Gebyrinntekter	200	2	0
Overføring fra OR	26 225 348		16 976 505
Sum inntekter	26 693 048		16 976 505
Oppkjøp melkekvote, ku	26 337 085	3	15 407 210
Oppkjøp melkekvote, geit	366 250	3	1 593 924
Annen kostnad	0		0
Gebyrer overført Landbruksdirektoratet	200	2	0
Gebyrer	902	4	901
Sum kostnader	26 704 437		17 002 035
Renteinntekter	11 388	4	25 530
Netto finansposter	11 388		25 530
Underskudd overført til OR	0		0
Årsresultat	0		0

Balanse

Tall i hele kroner	Balanse 2019	Note	Balanse 2018
Innestående DNB	923 332	4	2 946 529
Kundefordringer	50		0
Mellomværende klient 37	25 779 953		14 054 605
Sum eiendeler	26 703 335		17 001 134
Leverandørgjeld	0		1 945 299
Offentlige avgifter (mva)	0		-351,375
Egenkapital (EK)	0	5	0
Overføring mellom år	26 703 335	6	15 407 210
Sum gjeld og egenkapital	26 703 335		17 001 134

Noter

PRINSIPPNOTE

Inntektene bokføres når kvotene faktureres. Utgiftene bokføres når de påløper og betales ved forfall. Det vil si at det kan foreligge kundefordringer (kvotekjøp som ikke er forfalt) (kvotesalg som ikke er forfalt) og leverandørgjeld ved årsskiftet (påløpte kostnader som ikke er forfalt).

Note 1)

I jordbruksoppgjøret 2019 ble det bestemt at det ikke skulle selges kvoter på ku eller geit for 2019 siden det er overproduksjon i markedet. En aktør fikk likevel kjøpe «roviltkvote».

Note 2)

Gebyrinntekter tilfaller staten.

Note 3)

Regnskapstillene for kvotekjøp gjelder utbetaling av oppgjør for kjøpt kumelkkvote i 2019 og kjøpt geitemelkkvote i 2019. Utbetalingen skjedde i all hovedsak 20. januar 2020, med noen få unntak som ble utbetalt på et senere tidspunkt.

	Antall kvoteselgere	Kjøpt mengde, liter	Pris per liter, kr.	Totalt kr
Kumelkkvote kjøpt i 2019	609	10 534 834	2,50	26 337 085
Geitemelkkvote kjøpt i 2019	13	146 000	2,50	366 250
Sum	624	10 680 834		26 703 335

Note 4)

Fondets midler er plassert på rentebærende konto i DNB på samme vilkår som øvrige fond under Omsetningsrådet.

Note 5)

Egenkapitalen er flyttet til melkefondet.

Note 6)

Posten omfatter periodisering fra 2020 til 2019 for kjøpt kumelkkvote i 2019.

Stiansen & Co AS

Statsautoriserte revisorer

Til Landbruks- og matdepartementet

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Omsetningsrådet' årsregnskap som viser et overskudd på kr 154.882.000. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2019, resultatregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av Omsetningsrådets finansielle stilling per 31. desember 2019, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av rådet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi hadde konkludert med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Omsetningsrådets styre og Landbruksdirektoratets ansvar for årsregnskapet

Omsetningsrådets styre og Landbruksdirektoratet er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Landbruksdirektoratet er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Telefon: +47 66 84 88 40
E-mail: firmapost@stiansen.no
www.stiansen.no

Postadr.: Postboks 174, N-1378 Nesbru
Revisor-/foretaksnr: NO 962 990 746 MVA
Medlemmer av Den norske Revisorforening

 agn
INTERNATIONAL
An association of
independent accounting &
financial advisory businesses

Stiansen & Co AS

Statsautoriserte revisorer

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må Omsetningsrådets styre ta standpunkt til rådets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til

<https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger>

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av rådets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Nesbru, den 20. mai 2020

Stiansen & Co AS

Pål Stiansen

Statsautorisert revisor

Revisjonsberetning for Omsetningsrådet – side 2

Oversikt over regelverk knyttet til markedsbalanseringen

Generelt

- Lov 1936-07-10 nr. 06 til å fremja umsetnaden av jordbruksvarer (omsetningsloven)
- Forskrift 2003-07-01 nr. 919 om Omsetningsrådets myndighet vedrørende markedsregulering for jordbruksråvarer
- Forskrift 1999-06-29 nr. 763 om omsetningsavgift på jordbruksvarer og om overproduksjonsavgift på mjølk
- Forskrift 1996-12-20 nr. 1343 om innkreving av omsetningsavgift og overproduksjonsavgift
- Forskrift 2008-10-22 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer
- Retningslinjer om tilbakebetaling av tilskudd bevilget til reguleringsanlegg, fastsatt 22.10.2008
- Retningslinjer om anvendelse av midler fra omsetningsavgiften til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet, fastsatt 22.10.2008
- Forskrift 1999-05-07 nr. 435 Delegering av myndighet til Landbruksdepartementet etter lov til å fremja umsetnaden av jordbruksvarer § 5 og § 5a.

Melk

- Retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter, fastsatt 1.12.2009
- Nærmere bestemmelser om godtgjørelse av markedsregulators reguleringskapasitet i melkesektoren (udatert)
- Kravspesifikasjon for rå melk under forsyningsplikten, fastsatt 5.12.2003
- Kravspesifikasjon for smør og fløte, fastsatt 13.5.1997

Kjøtt

- Retningslinjer for markedsregulering av kjøtt, fastsatt 31.3.2011
- Retningslinjer om informasjonsflyt i kjøttsektoren, fastsatt 31.3.2011
- Midlertidig retningslinje om utkjøpsordning med tilskudd til produsenter som slutter med svinehold fastsatt, 21.11.2018

Egg og fjørfe

- Retningslinjer for markedsregulering av egg, fastsatt 29.3.2012
- Retningslinjer om informasjonsflyt i eggsektoren, fastsatt 21.6.2013

Epler, matpoteter og honning

- Retningslinjer for markedsregulering av epler, matpoteter og honning, fastsatt 23.6.2009

Korn

- Retningslinjer for markedsregulering av korn, fastsatt 23.6.2009

Tilgrensende regelverk med betydning for markedsreguleringen

- Forskrift 2005-12-22 nr. 1723 om administrative tollnedsettelse for landbruksvarer (FAT)
- Forskrift 2008-10-10 nr. 1132 om fordeling av tollkvoter for landbruksvarer
- Forskrift 2007-06-29 nr. 832 om prisutjevningsordningen for melk
- Forskrift 2011-12-23 nr. 1502 om kvoteordningen for melk
- Lov 2004-01-16 nr. 05 om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen
- Forskrift 2004-04-01 nr. 611 om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen

LANDBRUKSDIREKTORATET

OSLO /
Postboks 1450 Vika
0116 Oslo

Stortingsgt. 28
0161 Oslo
Telefon: 78 60 60 00

ALTA /
Løkkeveien 111
9510 Alta

STEINKJER /
Skolegata 22, C-bygget
7713 Steinkjer

www.landbruksdirektoratet.no

Forside foto: Torbjørn Tandberg
Design: Miksmaster Creative

